

GORZOWSKIE

WIADOMOŚCI KOŚCIELNE

ORGAN URZĘDOWY
KURII BISKUPIEJ
GORZÓW 1960
WRZESIEŃ - PAŹDZIERNIK

Gorzowskie Wiadomości Kościelne

Organ Urzędowy Kurii Biskupiej

Rok 4 Gorzów, wrzesień—październik 1960 r.

Nr 9-10

600-9407/9-10

MOTU PROPRIO

Ojca św. Jana XXIII, ustanawiające Komisje Przygotowawcze
do Soboru Powszechnego

W Naszym umyśle utkwilo natchnienie Najwyższego, myśl, jaka od początku Naszego Pontyfikatu jawiła się Nam jakby kwiat nieoczekiwanej wiosny, myśl zwołania Soboru Powszechnego. Rzeczywiście, zgromadzenie Biskupów wokół Biskupa Rzymskiego może Kościół, ukochaną Oblubienicę Chrystusa wzbogacić nową i wspanialszą świetnością w tych niespokojnych czasach. Dla tych zaś, co chlubiąc się nazwą chrześcijan, są jednak odłączeni od tej Stolicy Apostolskiej, nowa zaświta nadzieja, że słuchając głosu Bożego Pasterza, przystąpią do jedynego Kościoła Chrystusa.

Dlatego w dniu 25 stycznia 1959 r., w uroczystość Nawrócenia św. Pawła Apostoła, po zakończeniu świętej Liturgii w Bazylice Ostieńskiej, w której braliśmy udział, ujawniliśmy Nasz zamiar zwołania Soboru Powszechnego świętemu Kolegium Kardynałów, które z radością go przyjęło i wyraziło gorące życzenia. Wobec tego, w dniu 17 maja tegoż roku, w uroczystość Zesłania Ducha św., mianowaliśmy Komisję Przedprzygotowawczą Soboru Powszechnego, złożoną z najbardziej dobranych Prałatów Kurii Rzymskiej, której przewodniczy Nasz ukochany Syn Kardynał Dominik Tardini, Nasz Sekretarz Stanu.

Następnie w Naszej pierwszej Encyklice zaznaczyliśmy, że głównym celem Soboru Powszechnego będzie „przyczynić się do wzrostu Wiary Katolickiej i do zbawiennego odrodze-

nia obyczajów chrześcijańskiego ludu, oraz przystosować kar-
ność kościelną odpowiednio do potrzeb naszych czasów. Sta-
nowić to będzie bezwątpienia wspaniały widok jedności i mi-
łości, na który patrząc także ci co są odłączeni od Stolicy Apo-
stolskiej, znajdą w nim — jak się spodziewamy — słodką
zachętę do szukania i odnalezienia jedności, o którą Jezus
Chrystus tak żarliwą modlitwą zanosił do Ojca niebieskiego”
(Encykl. Ad Petri Cathedram, 29. VI. 1959. AAS LI, str. 511).

Ponadto postanowiliśmy, by przyszły Sobór nosił nazwę
Drugiego Soboru Watykańskiego od miejsca, w którym się od-
będzie.

Komisja Przedprzygotowawcza z wielką pilnością ukoń-
czyła powierzone jej przez Nas zadania. Nawizała łączność
z Episkopatem, by zdobyć wskazówki i sugestie odnoszące się
do tematów, jakie mają być rozpatrywane przez Sobór. Po
dokładnym uporządkowaniu materiału zawartego w ponad 2
tysiącach odpowiedzi, jakie w radosnym i życzliwym duchu
nadesłali Biskupi i Prałaci, wspomniana Komisja podała go
do wiadomości świętym Dykasteriom Kurii Rzymskiej, które
mogły z niego korzystać w opracowaniu własnych, przedsta-
wionych Nam, propozycji. Również Uniwersytety Kościelne
i Katolickie, pobudzone takim samym współzawodnictwem,
przedłożyły swoje poglądy i studia, które będą wielką pomocą
dla Kościoła.

My sami śledziliśmy te prace sądowania, przeprowadzone
z pilną starannością i zastrześliśmy, że z jaknajwiększą uwagą
osobiście zbadamy sugestie i rady Biskupów, propozycje św.
Dykasteriów Kurii Rzymskiej, poglądy i studia Uniwersyte-
tów. Bardzo gorąco dziękujemy więc Panu za to, że Nasze
przedsięwzięcie spotkało się z tak wielkoduszną i gorliwą pra-
cą Naszych Czcigodnych Braci i ukochanych Synów.

Obecnie na podstawie bogatego materiału zebranego, wi-
dać jasno jakimi zagadnieniami winien się zająć przyszły So-
bór Powszechny dla dobra Kościoła i dla dusz zbawienia. Wo-
bec tego nadszedł czas, by z Bożą pomocą przejść do ustano-
wienia Komisji, które winny zająć się przestudiowaniem te-
matów, jakie mogłyby być poruszone na Soborze. Komisje skła-
dać się będą z Kardynałów, Biskupów i Duchownych świec-
kich lub zakonnych, wybijających się enotą i nauką, powola-
nych z różnych części świata, gdyż i w tym ujawnia się ka-
tolickość Kościoła.

Wobec tego niniejszym Motu Proprio postanawiamy:

1. Dla przygotowania II-go Watykańskiego Soboru Pow-szechnego ustanowienie Komisji Przygotowawczych, któ-rych zadaniem będzie przestudiowanie wybranych przez Nas tematów, jakie uwzględniają życzenia Biskupów, oraz propozycji, wysuniętych przez św. Dykasteria Kurii Rzymskiej.
2. Poszczególne Komisje będą mogły w miarę potrzeby po-dzielić się na Sekcje i na Podkomisje.
3. Każda Komisja składać się będzie z Przewodniczącego i z pewnej liczby członków. Rolę Przewodniczącego spra-wować będzie jeden z Kardynałów. Członkowie będą wy-brani z pomiędzy Biskupów i wybitnych Duchownych.
4. Poszczególnym Komisjom przydzielili się Konsultorów, wy-branych z pośród specjalistów.
5. Każda Komisja będzie miała swego Sekretarza.
6. Przewodniczący i Członkowie poszczególnych Komisji po-dobnie jak Konsultorzy i Sekretarz będą przez Nas wy-znaczani.
7. Ustanowiono dziesięć Komisji Przygotowawczych: jeśli zajdzie potrzeba, można ich ustanowić więcej według Na-szego uznania. Komisje są następujące:
 - a) Komisja Teologiczna, której zadaniem jest wybór za-gadnień jakie dotyczą Pisma św., Tradycji, wiary i oby-czajów,
 - b) Komisja dla spraw Episkopatu i zarządu diecezjami,
 - c) Komisja dla spraw związanych z karnością kleru i wiernych,
 - d) Komisja dla spraw zakonnych,
 - e) Komisja dla spraw dyscypliny Sakramentów,
 - f) Komisja dla spraw świętej Liturgii,
 - g) Komisja dla Studiów i Seminariów,
 - h) Komisja dla spraw Kościoła Wschodniego,
 - i) Komisja dla spraw Misyjnych,
 - j) Komisja dla Apostolstwa świeckich dla wszelkich spraw dotyczących Akcji Katolickiej, Religijnej i Spo-łecznej.
8. Ponadto ustanawia się Sekretariat dla spraw związanych z nowoczesnymi środkami rozpowszechnienia myśli (pra-sa, radio, telewizja, kino itp.).

Kierownictwo tego Sekretariatu będzie spoczywało w rękach przez Nas mianowanego Pralata, a Sekretariat składać się będzie z Członków i Konsultorów, również przez Nas wybranych.

9. Celem zaś okazania Naszej miłości i życzliwości względem tych, co nazywają się chrześcijanami, ale są odłączeni od Stolicy Apostolskiej, by i oni również mogli śledzić prace Soboru i łatwiej odnaleźć drogę do tej jedności, o którą „Jezus Chrystus zanosił do Ojca niebieskiego tak gorącą modlitwę”, ustanawiamy specjalną „Radę” względnie Sekretariat, któremu przewodniczyć będzie przez Nas wybrany Kardynał. Sekretariat będzie zorganizowany podobnie, jak wyżej wspomniane Komisje.
10. Wreszcie ustanawia się **Komisję Główną**, której przewodniczyć będziemy My sami osobiście, albo przez Kardynała przez Nas wyznaczonego.
W skład Członków Komisji Głównnej wejdą: Przewodniczący poszczególnych Komisji, niektórzy inni Kardynałowie oraz niektórzy Biskupi z różnych części świata.
11. Komisji Głównnej przydzieli się pewną liczbę Doradców, wybranych z pośród Biskupów i wybitnych Duchownych.
12. Sekretarz Generalny będzie równocześnie Sekretarzem Komisji Głównnej.
13. Członkowie Komisji Głównnej, jak również Doradcy i Sekretarz Generalny będą mianowani Naszą powagą.
14. Zadaniem Komisji Głównnej będzie śledzić, i w miarę potrzeby koordynować, prace poszczególnych Komisji, oraz przedkładać Nam wyniki tych prac, byśmy mogli ustalić tematy, jakimi zajmie się Sobór Powszechny.
Do zadań Komisji Głównnej należy również podać przepisy ustalające przebieg przyszłego Soboru.
15. Wreszcie celem przygotowania ekonomicznej i technicznej strony Soboru, ustanowione zostaną odpowiednie Sekretariaty.

Wszystko, co w tej materii uważaliśmy za pożyteczne ustalić, chcemy i nakazujemy, by pozostało niezmiennie i nie naruszone, tak, jak zostało ustalone w tekście całego postanowienia, i w poszczególnych jego częściach: wbrew jakimkolwiek przeszkodom.

Dan w Rzymie, u św. Piotra, w dniu 5 czerwca, w Uroczystość Zesłania Ducha św., roku 1960, a drugiego Naszego Pontyfikatu.

(—) JAN XXIII

Z AKT ŚW. PENITENCJARII APOSTOLSKIEJ

O D P U S T Y

1. Każdy, który choć raz w tygodniu odmawia koronkę, różaniec lub częstkę różańca, officium parvum, nieszpory albo jeden nokturn z laudesami, officium defunctorum, psalmy pokutne albo gradualne, każdy, który choć raz w tygodniu spełnia tzw. uczynki miłosierdzia np. daje jałmużnę, nawiedza chorych, modli się za żywych i umarłych, uczestniczy we Mszy św., a nadto wypowiada się i przystąpi do Komunii św. i pomodli się na intencję Ojca św. będzie mógł zyskać odpust zupełny w uroczystość Bożego Narodzenia, Trzech Króli, Zmartwychwstania Pańskiego, Wniebowstąpienia, Zielonych Świąt, Trójcy. Bożego Ciała, Najświętszego Serca Jezusowego, Chrystusa Króla, Oczyszczenia, Zwiastowania, Wniebowzięcia, Narodzenia, Niepokalanego Poczęcia, Macierzyństwa Najśw. Maryi Panny, Matki Bożej Królowej, Narodzenia św. Jana Chrzciciela, św. Józefa (19 marca), św. Józefa Rzemieślnika (1 maja), św. App. Piotra i Pawła, św. Andrzeja, św. Jakuba, św. Jana, św. Tomasza, św. Filipa, św. Jakuba, św. Bartłomieja, św. Mateusza, św. Szymona, św. Judy, św. Macieja i w uroczystość Wszystkich Świętych.

Jeśli zaś ktoś nie przystąpił do spowiedzi św. i Komunii św. wzbudził jednak sobie żal doskonały i pomodlił się na intencję Ojca św., w wyżej wymienionych dniach, za wyliczone czynności może zyskać odpust cząstkowy 7 lat.

Nadto za samo wykonanie, któregoś z wyszczególnionych czynów pobożnych lub miłosiernych, zyskać może odpust cząstkowy 3 lat.

2. Kapłani, którzy nie mając słusznej przeszkody, zwykli codziennie odprawiać Mszę św. i celebrujący w wyżej wymienione uroczystości, zyskać mogą odpust zupełny, jeśli przystąpią do spowiedzi św. i pomodlą się na intencję Ojca św.

Za samo zaś odprawienie Mszy św. mogą zyskać odpust cząstkowy 5 lat.

3. Zobowiązani są do odmawiania brewiarza, odmawiając go, mogą również we wspomnianych dniach zyskać odpust zupełny pod warunkiem odprawienia spowiedzi, przystąpienia do Komunii św. i odmówienia modlitwy na intencję Ojca św.

Za odmówienie zaś brewiarza ze sercem skruszonym mogą zyskać odpust cząstkowy 5 lat.

4. Każdy, kto w południe i pod wieczór odmówi Anioł Pański, a w czasie wielkanocnym Królowo Nieba (Regina Coeli) albo (gdy nie zna tych modlitw) 5 Zdrowaś Maryjo; również każdy, który po północy odmówi psalm De profundis. w wypadku gdy, go nie zna, Ojcze nasz, Zdrowaś Maryjo i wieczny odpoczynek za zmarłych, zyskuje odpust częstkowy 500 dni.

5. Ten samo odpust zyskuje każdy, kto w piątek przez pewien czas pobożnie rozważa Mękę lub Śmierć Chrystusa Pana i trzykrotnie odmówi Modlitwę Pańską i Pozdrowienie Anielskie.

6. Żałujący za grzechy po rachunku sumienia i postanawiający poprawę, jeśli pobożnie odmówi Ojcze nasz, Zdrowaś i Chwała Ojcu ku czci Przenajświętszej Trójcy, albo 5 Chwała Ojcu na pamiątkę pięciu Ran Chrystusa Pana zyskuje odpust częstkowy 300 dni.

7. Odmawiający przynajmniej jedno Ojcze nasz, Zdrowaś za konających, zyskuje odpust częstkowy 100 dni.

8. Kto wreszcie w czasie konania wyśpiewał się, przyjął Komunię św., pobożnie poleca duszę swą Bogu lub przynajmniej wzbudził sobie żal doskonały i wzywa Imienia Jezus (przynajmniej w sercu, jeżeli usta nie może), śmierć zaś przyjmuje z podaniem się Woli Bożej, jako należną za grzechy, zyskuje odpust zupełny.

U W A G I :

1. Odpusty papieskie nakładać można na koronki, różańce, krzyże, krzyżyki, na małe statuty, szkaplerze, byle tylko nie były z cyny, ołowiu, szkła dętego i pustego lub z innego materiału kruchego lub łatwo ulegającego zniszczeniu.

Obrazy mają przedstawiać świętych kanonizowanych, lub innych o których jest wzmianka w martyrologium.

3. Aby ktoś mógł zyskać odpust apostolski koniecznym jest aby rzecz poświęconą przez Ojca św. lub kapłana mającego odpowiednią władzę, ze sobą nosił lub w sposób godny przechowywał w domu.

4. Na mocy wyjaśnienia Ojca św. niniejszy dekret nie uchyla poprzednio udzielonych odpustów za odmawianie tych

samych modlitw, ćwiczeń pobożnych i wykonywanie uczynków miłosierdzia chrześcijańskiego.

Dan w Rzymie, w gmachu Św. Penitencjarii Apostolskiej dnia 22 listopada 1958 roku.

N. Card. CANALI, Paenitentiarius
Maior I. Rossi, a Secretis

Za zgodność tłumaczenia:

Ks. Jan Kulik

I N S T R U K C J A

KONGREGACJI OBRZĘDÓW O PRZYWILEJACH

Przywileje zwykle udzielane są Reskryptem tejże Świętej Kongregacji co do obchodzenia triduum lub oktawy z okazji jakiej nadzwyczajnej uroczystości na uczczenie czy to której Tajemnicy, czy Błogosławionej Maryi Panny, czy Świętych lub Błogosławionych.

I. Obchodząc — Triduum lub oktawę — których celebrowanie dozwolone jest z powodu nadzwyczajnego święta, wszystkie Msze tego święta powinny być odprawiane z racji szczególnej uroczystości z Gloria i Credo, i z Ewangelią św. Jana na końcu, chyba, że rubryki przepisują inną ewangelię (tekst tej Instrukcji datowany jest sprzed ostatniej reformy liturg.).

II. Msza uroczysta lub śpiewana będzie z jedną tylko oracją tam, gdzie odprawiana jest druga Msza przypadająca na ten dzień; w przeciwnym razie uczyni się komemorację tam, gdzie jest ryt zdwojony drugiej klasy i wszystkie inne, które są dozwolone tam, gdzie jest ryt zdwojony pierwszej klasy. Co do Mszy cichych, będą odprawiane ze wszystkimi komemoracjami przypadającymi, ale bez oracji „de tempore” i kolekt. Co do Prefacji, należy się trzymać rubryk Mszału i Dekretów.

III. Mszy śpiewanej nie dopuszcza tylko ryt zdwojony pierwszej klasy, niedziele pierwszej klasy, oraz ferie, wigilie i oktawy uprzywilejowane, które wykluczają rytzy zdwojone pierwszej klasy. Mszy cichych nie dopuszczają także rytzy zdwojone drugiej klasy, niedziele drugiej klasy, oraz ferie, wigilie i oktawy, które wykluczają rytzy zdwojone pierwszej

i drugiej klasy. W razie przeszkody, Msze będą musiały być odprawiane o święcie lub niedzieli lub inne nabożeństwa uprzywilejowane jak wyżej, według rytu wymaganego na ten dzień z komemeracją uroczystości z jednym jedynym zakończeniem z pierwszą oracją. Ta komemoracja będzie jednak opuszczona w dni pierwszorzędných świąt Pańskich zdwojonych pierwszej klasy, dla Kościoła Powszechnego, z wyjątkiem poniedziałków i wtorków Wielkanocy i Zielonych Świątek, kiedy jest dozwolona.

II. W kościołach, gdzie jest obowiązek odprawiania jakiegokolwiek Mszy konwentualnej, ta Msza nie powinna być nigdy opuszczona.

V. Jeżeli celebrowana jest Msza pontyfikalna o uroczystości z tronu, nie trzeba śpiewać Tercji gdy biskup przywdziewa szaty, ale Nonę. Ta godzina będzie zawsze godziną uroczystości i dla zadośćuczynienia obowiązkowemu przepisowi, nie może być zmieniona na Nonę dnia przypadającego.

VI. Gdyby nawet wszystkie Msze, nie wyłączając Mszy prywatnych, nie mogły być o uroczystości, zawsze jednak drugie Nieszpory mogą być o niej celebrowane, bez żadnych komemoracji: te Nieszpory nie mogą służyć do zadośćuczynienia obowiązkowi.

VII. Inne czynności kościelne, prócz wyżej wymienionych, z pozwoleniem Ordynariusza, zawsze będą mogły mieć miejsce, jak Homilia przy Mszy uroczystej lub wieczorem jaki panegiryk, odmawianie modlitw mających związek z uroczystością, a zwłaszcza uroczyste Błogosławieństwo Najśw. Sakramentem. Ostatniego dnia Triduum lub oktawy, nie opuści się nigdy „Tantum ergo” i modlitwy o Najśw. Sakramencie, hymnu „Te Deum” z wersetami „Benedicamus Patrem...”, „Benedictus es...”, „Domine exaudi...”, „Dominus vobiscum”, i modlitwy „Deus cujus misericordiae”..., z jej zakończeniem.

Z Sekretariatu Kongregacji Świętych Obrzędów dnia 19 września 1959 r.

Henryk DANTE, pro-sekretarz S.C.R.

MODLITWA WIERNYCH

KTÓRZY NALEŻĄ DO KOŚCIOŁÓW, NOWOZAŁOŻONYCH.

O Jezu, Synu Boga żywego, który stałeś się człowiekiem, aby objawić tajemnicę miłości Ojca Niebieskiego, a Jego wolę

miłosierną i zbawienną względem wszystkich ludów wypełniłeś przez drogocenną ofiarę z Siebie samego; wielbimy Cię i chwalimy, że nas oświeciłeś i odkupiłeś.

O Jezu, który posłałeś Apostołów Twoich na żniwo dusz po polach całego świata i obiecałeś, że pociągniesz wszystkich ludzi do Siebie, dzięki Ci składamy, że przysłałeś do nas tych, którzy dali nam poznać Twoją prawdę i udzielili nam Twej łaski.

Prosimy Cię więc, abyśmy za wstawiennictwem Najświętszej Maryi Panny, Matki Twojej a naszej Matki Niebieskiej i Królowej Aniołów i Świętych, mogli być godnymi dziećmi Twego Kościoła, wiernymi Twej nauce i przykazaniom, pod opieką i przewodnictwem Twego Namiestnika na ziemi, ojca dusz naszych.

Daj prosimy, abyśmy chętnie przyjmowali naukę naszych biskupów i kapłanów, dla których błagamy o łaski uświęcenia i powodzenia w pracy apostołskiej. Niech staną się wedle Twojej woli solą i światłością naszych ziem i naszych ludów.

Usilnie Cię prosimy, abyśmy wzrastając w wierze, nadziei i miłości umieli wszystkim ukazać radość i pokój, jakie Duch Święty rozlał w sercach naszych i abyśmy sami przygotowali się do wiecznej szczęśliwości i chwały Nieba, które otworzyłeś dla wszystkich dzieci Bożych. Amen.

Papież JAN XXIII

Dnia 13 sierpnia 1959 r.

Święta Penitencjaria Apostolska na mocy upoważnień udzielonych jej przez Papieża Jana XXIII, wiernym należącym do kościołów nowozałożonych nadaje następujące odpusty:

1. Odpust cząstkowy trzech lat za odmówienie powyższej modlitwy z sercem skruszonym.
2. Odpust zupełny raz w miesiącu pod zwykłymi warunkami za codzienne odmawianie tej modlitwy przez miesiąc.

Uchyla się wszelkie przeciwne zarządzenia.

(—) M. Kard. CANALI, Wielki Penitencjarz

(—) J. ROSSI, Sekretarz

MODLITWA DO DUCHA ŚW.

O POMYŚLNY WYNIK SOBORU POWSZECHNEGO

Duchu Boży, który zesłany przez Ojca w Imię Jezusa, obecny jesteś w Kościele i nieomylnie nim kierujesz, wylej łaskawie, prosimy, pełnię darów Twoich na Sobór Powszechny.

Nauczycielu i Pocieszycielu Najśłodszy oświeć umysły naszych Pasterzy, którzy ochotnie okazali posłuszeństwo względem Papieża Rzymskiego i będą uczestniczyli w zebraniach Świętego Zgromadzenia.

Spraw, by ten Sobór przyniósł dojrzałe owoce; by światło i moc Ewangelii coraz bardziej szerzyły się w społeczności ludzkiej; by ze wzmożoną siłą kwitła religia katolicka i gorliwa praca misjonarzy. Niech szczęśliwie ziści się pełniejsze poznanie nauki Kościoła, a w chrześcijańskich obyczajach zaznaczy się zbawienny postęp.

O słodki Gościu duszy, utwierdź nasze umysły w prawdzie, a serca nasze nakłoń do posłuszeństwa, abyśmy postanowienia Soboru przyjęli ze szczerą uległością i ochoczo je wypełniali.

Prosimy Cię też za owcami, które jeszcze nie są z jednej owczarni Jezusa Chrystusa, aby i one, jak chlubią się chrześcijańskim imieniem, tak w końcu doszły do jedności pod kierownictwem jednego Pasterza.

Przez nowe jakby Zielone Świątki odnow w naszych czasach cudowne Twe dzieła i udziel Kościołowi świętemu, aby z Maryją, Matką Jezusa, jednomyślnie i usilnie trwając na modlitwie pod przewodnictwem świętego Piotra pomnażał królestwo Boskiego Zbawiciela, królestwo prawdy i sprawiedliwości, królestwo miłości i pokoju. Amen.

Dnia 23 września 1959 r.

Święta Penitencjaria Apostolska na mocy upoważnień nadanych przez Papieża Jana XXIII, udziela następujących odpustów:

1. Odpustu cząstkowego dziesięciu lat dla wiernych, którzy ze skruszonym sercem odmówią pobożnie powyższą modlitwę.
2. Odpustu zupełnego raz w miesiącu pod zwykłymi warunkami dla tych, którzy będą powyższą modlitwę pobożnie odmawiać przez miesiąc. Uchyła się wszystko, co mogłoby być sprzeczne z tym zarządzeniem.

(—) M. Kard. CANALI, Wielki Penitencjarz

**ZARZĄDZENIE NR 80 PREZESA RADY MINISTRÓW
Z DNIA 25 MAJA 1960 R. W SPRAWIE USTALENIA WY-
KROCZEŃ, ZA KTÓRE ORGANY MILICJI OBYWATEL-
SKIEJ UPOWAŻNIONE SĄ DO NAKŁADANIA I ŚCIAĞA-
NIA GRZYWIEN W DRODZE MANDATU KARNEGO.**

(Monitor Polski z dnia 27. VII. 1960 r., Nr 57, poz. 271)

Na podstawie art. 28, ust. 2 ustawy z dnia 15 grudnia 1951 roku o orzecznictwie karno - administracyjnym (Dz. U. z 1959 roku Nr 15, poz. 79) oraz w związku z § 3 zarządzenia nr 5 Prezesa Rady Ministrów z dnia 10 stycznia 1952 r. w sprawie zasad i trybu wydawania organom Milicji Obywatelskiej upoważnień do nakładania i ściągania grzywien w postępowaniu mandatowym (Monitor Polski Nr A — 9, poz. 85) zarządza się, co następuje:

§ 1. Organy Milicji Obywatelskiej upoważnione są do nakładania i ściągania grzywien w drodze mandatu karnego za wykroczenia, określone w załączniku do niniejszego zarządzenia.

§ 2. Traci moc zarządzenie nr 87 Prezesa Rady Ministrów z dnia 29 kwietnia 1952 r. w sprawie ustalenia wykroczeń, za które organy Milicji Obywatelskiej upoważnione są do nakładania i ściągania grzywien w drodze mandatu karnego (Monitor Polski z 1952 r. Nr A — 45, poz. 635, z 1956 r. Nr 4, poz. 32 i Nr 20, poz. 260 i z 1959 r. Nr 43, poz. 195).

§ 3. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia, Prezes Rady Ministrów: J. Cyrankiewicz.

Załącznik do Zarządzenia nr 80
Prezesa Rady Ministrów z dnia
25 maja 1960 r. (poz. 271).

**WYKROCZENIA, ZA KTÓRE ORGANY MILICJI OBYWA-
TELSKIEJ UPOWAŻNIONE SĄ DO NAKŁADANIA I ŚCIAĞA-
NIA GRZYWIEN W DRODZE MANDATU KARNEGO.**

D Z I A Ł I.

Wykroczenia przeciwko przepisom sanitarnym:

1. Nieprzestrzeganie higieny osobistej przy sprzedaży artykułów żywności (brudne ręce, brak odzieży ochronnej, brudna odzież).

Podstawa prawna:

Art. 34 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 22 marca 1928 r. o dozorze nad artykułami żywności i przedmiotami użytku (Dz. U. Nr 36, poz. 34z; zm. z 1934 r. Nr 110, poz. 977, z 1939 r. Nr 54, poz. 342 z 1946 r. Nr 5, poz. 44 i z 1949 r. Nr 42, poz. 311) i art. 22 ustawy z dnia 21 lutego 1935 r. o zapobieganiu chorobom zakaźnym i o ich zwalczaniu (Dz. U. Nr 27, poz. 198, zm.: z 1949 r. Nr 25, poz. 174 i z 1959 r. Nr 27, poz. 170) i w związku z rozporządzeniem Ministra Opieki Społecznej z dnia 13 maja 1937 r. w sprawie przepisów sanitarnych dla publicznych miejsc spożycia (Dz. U. Nr 41, poz. 321).

2. Niezgłoszenie do urzędowego badania na włośnię i niepoddanie temu badaniu mięsa świń poddawanych ubojowi na potrzeby własne gospodarstwa domowego.

Podstawa prawna: art. 32, pkt. 5 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o badaniu zwierząt rzeźnych i mięsa (Dz. U. z 1933 r. Nr 60, poz. 454, zm.: z 1934 r. Nr 110, poz. 976, z 1938 r., Nr 18, poz. 132) w związku z rozporządzeniem Ministra Rolnictwa z dnia 17 listopada 1953 r. w sprawie urzędowego badania co do włośni dzików i świń (Dz. U. Nr 49, poz. 243).

D Z I A Ł I I.

Wykroczenia przeciwko przepisom o utrzymaniu czystości i porządku.

a) w miastach i osiedlach:

1. niedopełnienie obowiązku obejmującego: zmiatanie, zbieranie, gromadzenie i usuwanie nieczystości w przeznaczonych do tego urządzeniach: — z części zabudowań przeznaczonych do wspólnego użytku mieszkańców i z powierzchni pomiędzy zabudowaniami, z terenów nie zabudowanych, wzdłuż nieruchomości z chodników i połowy szerokości jezdni, jeżeli zaś nieruchomość przylega do placu publicznego — z 5-metrowego pasa wzdłuż chodnika (art. 13);

2. niewyposażenie nieruchomości w urządzenia do gromadzenia nieczystości służące do wspólnego użytku ogółu mieszkańców nieruchomości (art. 13);

3. nieskrapianie wodą chodnika i jezdni do połowy jej szerokości bądź 5-metrowego pasa przyległego placu publicznego przed zamiataniem i niepolewanie wodą w porze letniej (art. 13);

4. nieoczyszczanie ze śniegu, błota i lodu chodnika i jezdni do połowy jej szerokości bądź 5-metrowego pasa przyległego placu publicznego i niestosowanie środków do usuwania gołoledzi i ślizgawicy (art. 13);

5. niedopełnienie przez zarządcę zakładu handlowego, gastronomicznego, usługowego itp. obowiązku usuwania nieczystości i utrzymania porządku na zewnątrz zakładu w najbliższym jego otoczeniu, a w szczególności przed wejściem do zakładu i na jego zapleczu, na powierzchni ustalonej z zarządem budynku (art. 13);

6. nieprzestrzeganie czystości i porządku w pomieszczeniach przeznaczonych do wspólnego użytku mieszkańców (korytarze, klatki schodowe, ustępy, strychy, pralnie domowe itp. w szczególności przez:

- a) wystawianie sprzętów i innych przedmiotów oraz pozostawianie zbiorników z nieczystościami na klatkach schodowych, korytarzach bądź innych miejscach do tego nie przeznaczonych,
- b) wylewanie bądź wyrzucanie nieczystości z okien lub balkonów,
- c) trzepanie odzieży, pościeli itp. w oknach lub na balkonach albo w czasie, w którym takie czynności są nie dozwolone;

7. zanieczyszczanie lub zaśmiecanie miejsc przeznaczonych do użytku powszechnego, jak ulice, place, ogrody, zieleńce itp., albo miejsc w części zabudowań przeznaczonych do wspólnego użytku i na terenach nie zabudowanych pomiędzy budynkami (art. 14);

8. uszkodzanie urządzeń przeznaczonych do utrzymania czystości (art. 14);

9. niszczenie lub uszkodzanie roślin albo deptanie trawy w parkach, ogrodach i zieleńcach przeznaczonych do użytku powszechnego (art. 14):

Podstawa prawna: art. 13 i 14 ustawy z dnia 22 kwietnia 1959 r. o utrzymaniu czystości i porządku w miastach i osiedlach (Dz. U. Nr 27, poz. 167), a co do pkt. 6 w związku z § 4 rozporządzenia Ministra Gospodarki Komunalnej z dnia 24 lutego 1960 r. w sprawie określenia zakresu obowiązków do-

zorców domów (bloków, kolonii) oraz innych osób zobowiązanych do utrzymania porządku i czystości w miastach i osiedlach (Dz. U. Nr 14, poz. 81).

b) w gromadach:

1. zanieczyszczanie nieruchomości (klatek schodowych, bram, podwórek, ustępów podwórzowych, obejść gospodarskich itp.);

2. wystawianie sprzętów oraz pozostawianie zbiorników ze śmieciami i innymi nieczystościami na klatkach schodowych bądź w innych miejscach do tego nie przeznaczonych;

3. trzepanie odzieży, pościeli itp. w oknach i na balkonach oraz poza godzinami oznaczonymi przez prezydium rady narodowej.

Postawa prawna: art. 22 ustawy z dnia 21 lutego 1935 r. o zapobieganiu chorobom zakaźnym i ich zwalczaniu (Dz. U. Nr 27, poz. 198, zm: z 1949 r. Nr 25, poz. 174 i z 1959 r. Nr 27, poz. 170) w związku z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 12 lipca 1951 r. w sprawie utrzymania porządku i czystości w nieruchomościach (Dz. U. Nr 40, poz. 306).

D Z I A Ł III.

**Wykroczenia przeciwko przepisom o bezpieczeństwie
i porządku:**

Rozdział 1.

Przepisy o bezpieczeństwie:

1. wystawianie lub wywieszanie, bez zachowania należytej ostrożności, ciężkich przedmiotów albo rzucanie nimi, wylewanie płynów, wyrzucanie nieczystości albo doprowadzanie do wypadania lub wylewania się powyższych przedmiotów (art. 38 § 1).

2. zaniechanie wbrew swemu obowiązкови, oświetlenia miejsc dostępnych dla publiczności oraz psucie albo gaszenie takich oświetleń przez złośliwość lub swawolę (art. 45);

3. niezachowanie należytej ostrożności przy trzymaniu niebezpiecznego zwierzęcia (art. 46);

4. niezachowanie zwykłych lub nakazanych środków ostrożności przy trzymaniu zwierzęcia (art. 48).

Podstawa prawna: art. 38 § 1, art. 45, art. 46 i art. 48 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 11 lipca 1932 r. — Prawo o wykroczeniach (Dz. U. Nr 60, poz. 572, zm.: z 1934 r. Nr 95, poz. 854, z 1945 r. Nr 48, poz. 273, z 1946 r. Nr 15, poz. 108, z 1950 r. Nr 50, poz. 459, z 1951 r. Nr 66, poz. 454 i z 1958 r. Nr 34, poz. 152).

Rozdział 2.

Przepisy porządkowe:

1. czepianie się miejskich środków komunikacji (tramwajów, autobusów, trolejbusów itp.).
2. jazda na stopniach środków komunikacji miejskiej;
3. nieprzestrzeganie przepisów porządkowych o zachowaniu się na kąpieliskach i plażach.

Podstawa prawna: art. 29 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 11 lipca 1932 r. Prawo o wykroczeniach (Dz. U. Nr 60, poz. 572: zm. z 1934 r. Nr 95, poz. 854, z 1945 r. Nr 48, poz. 273 z 1946 r. Nr 15, poz. 108 z 1950 r. Nr 50, poz. 459 z 1951 r. Nr 66, poz. 454 i z 1958 r. Nr 34, poz. 152) w związku z:

co do pkt. 1 — 2 zarządzenia Ministra Gospodarki Komunalnej z dnia 12 listopada 1957 r. w sprawie warunków publicznego transportu osób komunalnymi środkami komunikacyjnymi (Monitor Polski Nr 90, poz. 533) oraz szczegółowymi przepisami porządkowymi wydanymi przez prezydium rad narodowych sprawujące bezpośredni nadzór nad komunalnymi przedsiębiorstwami komunikacyjnymi i ustalającymi warunki transportu osób komunalnymi środkami komunikacyjnymi; co do pkt. 3 zarządzenia nr 112 Prezesa Rady Ministrów z dnia 4 maja 1956 r. w sprawie wprowadzenia koniecznych urządzeń w kąpieliskach zorganizowanych i zapewnienia w nich bezpieczeństwa (Monitor Polski Nr 37, poz. 439) oraz przepisami porządkowymi wydanymi przez prezydium właściwych rad narodowych, a normującymi warunki korzystania z kąpielisk zarówno zorganizowanych, jak i nie zorganizowanych.

DZIAŁ IV,

Wykroczenia przeciwko przepisom o ruchu na drogach publicznych

Rozdział 1.

Używanie i ochrona dróg:

1. niszczenie i uszkodzanie dróg publicznych i urządzeń drogowych;

2. włączenie po drogach publicznych przedmiotów mogących psuć drogę;

3. zanieczyszczanie drogi lub rzucanie na drogę wszelkich przedmiotów i materiałów, mogących kaleczyć nogi ludzi i zwierząt lub rwać obręcze gumowe pojazdów;

4. tratowanie rowów, skarp nasypów, pasów przydrożnych, przejeżdżanie przez nie, przepędzanie i wypasanie bydła, zwierząt pociągowych i trzody oraz ptactwa domowego, skopywanie poboczy, skarp, zasypywanie rowów, kanałów lub zaorywanie drogi;

5. składanie na drogę bez zezwolenia właściwych władz drogowych wszelkiego rodzaju materiałów, narzędzi, towarów itp.

6. rozniecanie otwartych ognisk w odległości mniejszej niż 150 metrów od mostów drewnianych lub konstrukcji mieszanej żelazno-drewnianej, zaopatrzonych w odpowiednie tablice ostrzegawcze, oraz palenie tytoniu na takich mostach;

7. przechodzenie lub przejeżdżanie z ogniem lub nie zamkniętym paleniskiem maszyn po mostach z drewnianymi pokładami, rozniecanie ognia lub urządzenie noclegów pod wszelkimi mostami;

8. pędzenie drogą publiczną zwierząt bez dostatecznego dozoru;

9. pozostawianie dzieci na jezdni dróg publicznych bez opieki oraz wypuszczanie na drogę zwierząt i ptactwa domowego;

10. przewożenie drogą publiczną bez przykrycia, wystawienie wzdłuż drogi albo przy drodze przedmiotów mogących płoszyć zwierzęta pociągowe i bydło, względnie wywoływać u ludzi przestrasz lub obrzydzenie;

11. stosowanie niszczących jezdnie urządzeń przeciwślizgowych na drogach o nawierzchni twardej z wyjątkiem okresu ślizgawicy lub na śniegu.

Podstawa prawna: art. 21 ustawy z dnia 7 października 1921 r. o przepisach porządkowych na drogach publicznych (Dz. U. Nr 89, poz. 656; zm. z 1928 r. Nr 18, poz. 151 i Nr 28, poz. 202, z 1934 r. Nr 110, poz. 976 i z 1948 r. Nr 10, poz. 73) w związku z:

co do pkt. 1 — 10 — rozporządzeniem Ministra Robót Publicznych i Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 26 czerwca 1924 r. regulującym używanie i ochronę dróg (Dz. U. Nr 61, poz. 611; zm. z 1925 r. Nr 55, poz. 397, z 1927 r. Nr 113, poz. 967, z 1937 r. Nr 58, poz. 458 i z 1959 r. Nr 43, poz. 271).

co do pkt. 11 — rozporządzeniem Ministrów Komunikacji, Spraw Wewnętrznych i Spraw Wojskowych z dnia 27 października 1937 r. o ruchu pojazdów mechanicznych na drogach publicznych (Dz. U. z 1937 r. Nr 85, poz. 616; zm.: z 1948 r. Nr 27, poz. 186, z 1949 r. Nr 30, poz. 218 i Nr 51, poz. 389, z 1952 r. Nr 1, poz. 8, z 1953 r. Nr 14, poz. 60, z 1954 r. Nr 3, poz. 6, z 1956 r. Nr 1 poz. 2 i z 1960 r. Nr 18, poz. 110).

Rozdział 2.

Ruch pieszy:

1. nieprawidłowe poruszanie się wzdłuż drogi;
2. nieprawidłowe przechodzenie przez jezdnię;
3. nieprzestrzeganie znaków i sygnałów drogowych oraz znaków na jezdni i sygnałów podawanych przez funkcjonariuszy Milicji Obywatelskiej lub inne osoby do tego uprawnione.

Podstawa prawna: art. 21 ustawy z dnia 7 października 1921 r. o przepisach porządkowych na drogach publicznych (Dz. U. Nr 89, poz. 656, zm.: z 1928 r. Nr 18, poz. 151 i Nr 23, poz. 202, z 1934 r. Nr 110, poz. 976 i z 1948 r. Nr 10, poz. 73) w związku z:

co do pkt. 1 — 2 — rozporządzeniem Ministra Robót Publicznych i Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 26 czerwca 1924 r. regulującym używanie i ochronę dróg (Dz. U. Nr 61, poz. 611, zm.: z 1925 r. Nr 55, poz. 397, z 1927 r. Nr 113, poz. 967, w 1937 r. Nr 58, poz. 458 i w 1959 r. Nr 43, poz. 271) oraz zarządzeniem właściwego organu władzy stopnia wojewódzkiego wydanym na podstawie ustawy z dnia 7 października 1921 r. o przepisach porządkowych na drogach publicznych;

co do pkt. 3 — rozporządzeniem Ministrów Komunikacji i Spraw Wewnętrznych z dnia 10 lipca 1959 r. w sprawie znaków i sygnałów drogowych (Dz. U. Nr 43, poz. 271).

Rozdział 3.

Ruch rowerowy:

1. brak karty rowerowej;
2. jazda rowerem bez zaświadczenia stwierdzającego wykazanie się znajomością przepisów o ruchu drogowym, jeżeli na danym obszarze został wprowadzony obowiązek wykazywania się znajomością takich przepisów;

3. prowadzenie na drogach publicznych nauki kierowania rowerem;

4. brak dzwonka jako sygnału ostrzegawczego, hamulca, szkiełka odblaskowego koloru czerwonego lub pomarańczowego z tyłu roweru oraz światła z przodu (z chwilą nastania zmroku;

5. brak tabliczki przy motorowerze, rowerze z silnikiem pomocniczym oraz przy wózku rowerowym poruszającym się silnikiem pomocniczym lub siłą nóg, jeżeli na danym obszarze został wprowadzony obowiązek oznaczania tych pojazdów tabliczkami;

6. jazda środkiem jezdni zamiast przy jej prawej krawędzi, z wyjątkiem przypadków wyprzedzania innych pojazdów;

7. jazda obok siebie zamiast za sobą w jednej linii,

8. wożenie innej osoby, jeżeli rower jest jednoosobowy; wyjątkowo może być przewożone dziecko do lat 6 na dodatkowym siedzeniu, umieszczonym przed kierującym rowerem;

9. jazda bez trzymania rąk na kierownicy lub nóg na pedałach (podnóżkach);

10. czeplenie się innych pojazdów będących w ruchu;

11. prowadzenie przez kierującego rowerem zwierząt bądź wożenie na rowerze przedmiotów o wymiarach zagrażających bezpieczeństwu lub porządkowi ruchu;

12. jazda po chodnikach i ścieżkach dla pieszych;

13. niezmnieszenie szybkości na skrzyżowaniach ulic (dróg);

14. niewskazywanie ręką zmiany kierunku jazdy;

15. nieprzestrzeganie przepisu o pierwszeństwie przejazdu na skrzyżowaniach;

16. niestosowanie się do znaków i sygnałów drogowych oraz sygnałów podawanych przez funkcjonariuszy Milicji Obywatelskiej lub inne osoby do tego uprawnione.

Podstawa prawna: art. 21 ustawy z dnia 7 października 1921 r. o przepisach porządkowych na drogach publicznych (Dz. U. Nr 89, poz. 656, zm.: z 1928 r. Nr 18, poz. 151 i Nr 23, poz. 202, z 1934 r. Nr 110, poz. 976 i z 1948 r. Nr 10, poz. 73) w związku z:

co do pkt. 1, 3, 4 i 6 — 15 — rozporządzeniem Ministra Transportu Drogowego i Lotniczego z dnia 15 grudnia 1953 r. w sprawie ruchu rowerów na drogach publicznych (Dz. U. z 1954 r. Nr 3, poz. 7);

co do pkt. 2 — zarządzeniem Ministra Transportu Drogowego i Lotniczego z dnia 25 lutego 1954 r. w sprawie prowadzenia rejestru rowerów i warunków sprawdzania znajomości przepisów o ruchu drogowym (Monitor Polski Nr A-23, poz. 384, zm.: z 1959 r. Nr 27, poz. 127) oraz zarządzeniem właściwego organu władzy stopnia wojewódzkiego, wydanym na podstawie ustawy z dnia 7 października 1921 r. o przepisach porządkowych na drogach publicznych.

co do pkt. 5 — zarządzeniem właściwego organu władzy stopnia wojewódzkiego, wydanym na podstawie ustawy z dnia 7 października 1921 r. o przepisach porządkowych na drogach publicznych;

co do pkt. 16 — rozporządzeniem Ministrów Komunikacji i Spraw Wewnętrznych z dnia 10 lipca 1959 r. w sprawie znaków i sygnałów drogowych (Dz. U. Nr 43, poz. 271).

Rozdział 4.

Ruch pojazdów zaprzęgowych:

1. jazda środkiem bądź lewą stroną jezdni;
2. przekroczenie szybkości 6 km/godz. na ostrych zakrętach, skrzyżowaniach dróg i mostach drewnianych lub o konstrukcji mieszanej żelazno-drewnianej dłuższych niż 20 m;
3. nieprzestrzeganie przepisu o pierwszeństwie przejazdu na skrzyżowaniach;
4. niezaopatrzenie w hamulce pojazdów zaprzęgowych utrzymywanych w celach zarobkowych do przewozu towarów i osób z wyjątkiem pojazdów osobowych nie więcej niż na 4 miejsca;
5. jazda obok siebie dwóch lub więcej pojazdów zamiast za sobą w jednej linii;
6. niewłaściwy zapręg konia i nieokiełznanie;
7. spanie podczas powożenia;
8. pozostawienie pojazdu bez dozoru na drogach i na ulicach miast (oddalenie się od pojazdu);
9. zatrzymywanie się na środku bądź lewej stronie jezdni;
10. brak tabliczki z nazwiskiem i imieniem oraz adresem właściciela pojazdu;
11. nieposiadanie przez pojazd znajdujący się na drodze publicznej z nastaniem ciemności, a w taborach pierwszy i ostatni pojazd, światła widocznego z daleka;

12. jeżdżenie saniami bez dzwonków lub grzechotek;
13. używanie na drogach publicznych sani bez dyszla lub hołobli, mających zaprzęg tylko z postronków lub pasów;
14. używanie do przewozu towarów na drogach publicznych sani, których płozy mają w części dolnej mniej niż 120 cm długości i mniej niż 10 cm szerokości;
15. nieprzestrzeganie znaków i sygnałów drogowych oraz sygnałów podawanych przez funkcjonariuszy Milicji Obywatelskiej lub inne osoby do tego uprawnione;
16. nieestetyczny (brudny) wygląd drożki konnej);
17. nieposiadanie z tyłu wozu czerwonego szkła odblaskowego;
18. nieposiadanie w czasie kierowania pojazdem przeznaczonym do zarobkowego transportu zezwolenia na powożenie, jeżeli na danym terenie wprowadzono obowiązek posiadania takiego zezwolenia;

19. niewskazywanie ręką zmiany kierunku jazdy.

Podstawa prawna: art. 21 ustawy z dnia 7 października 1921 r. o przepisach porządkowych na drogach publicznych (Dz. U. Nr 89, poz. 656, zm.: z 1928 r. Nr 18, poz. 151 i Nr 23, poz. 202, z 1934 r. Nr 110, poz. 976 i z 1948 r. Nr 10, poz. 73) w związku z:

co do pkt. 1 — 4 i 6 — 14 — rozporządzeniem Ministra Robót Publicznych i Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 26 czerwca 1924 r. regulującym używanie i ochronę dróg (Dz. U. Nr 61, poz. 611; zm: z 1925 r. Nr 55, poz. 397, z 1927 r. Nr 113, poz. 967, z 1937 r. Nr 58, poz. 458 i z 1959 r. Nr 43, poz. 271), a co do pkt. 10 — także zarządzeniem właściwego organu władzy stopnia wojewódzkiego wydanym na podstawie ustawy z dnia 7 października 1921 r. o przepisach porządkowych na drogach publicznych;

co do pkt. 15 — rozporządzeniem Ministrów Komunikacji i Spraw Wewnętrznych z dnia 10 lipca 1959 r. w sprawie znaków i sygnałów drogowych (Dz. U. Nr 43, poz. 271);

co do pkt. 16 — zarządzeniem Ministra Transportu Drogowego i Lotniczego z dnia 16 marca 1955 r. o zatwierdzeniu przepisów porządkowych w sprawie przewozu osób i bagażu taksówkami i drożkami samochodowymi i konnymi (Monitor Polski Nr 41, poz. 405);

co do pkt. 5 i 17 — 19 — zarządzeniem właściwego organu władzy stopnia wojewódzkiego wydanym na podstawie z dnia 7 października 1921 r. o przepisach porządkowych na drogach publicznych.

Rozdział 5.

Ruch pojazdów mechanicznych:

1. następujące braki w wyposażeniu lub utrzymaniu pojazdu: brak tłumika, brak przyrządu sygnałowego, brak lusterka wstecznego (z wyjątkiem motocykli), brak kierunkowskazów (z wyjątkiem motocykli i samochodów o nadwoziu otwartym), brak któregokolwiek ze świateł zewnętrznych w okresie od zmierzchu do świtu (najaśnice, postojowe, tylne), brak o każdej porze dnia światła hamulcowego „stop” (dotyczy tylko samochodów), brak wycieraczki na szybie przedniej (w autobusach i dorożkach samochodowych);

2. nieestetyczny (brudny) wygląd pojazdu przeznaczonego do przewozu osób;

3. brudne bądź niedostatecznie oświetlone albo nieczytelne (zniszczone) tablice ze znakami rejestracyjnymi lub próbnymi;

4. zakrywanie lub ozdabianie w jakikolwiek sposób tablic rejestracyjnych lub tablic ze znakami próbnymi;

5. niezaopatrzenie pojazdu mechanicznego prowadzonego przez uczących się jazdy w tarczę z napisem „nauka jazdy”;

6. niezawiadomienie przez kierowcę właściwego organu prezydium rady narodowej o zmianie miejsca zamieszkania w terminie 14 dni od daty zmiany miejsca zamieszkania;

7. oddalenie się od pojazdu, gdy silnik pracuje;

8. niezabezpieczenie pozostawionego pojazdu przed uruchomieniem przez osoby niepowołane;

9. dopuszczenie do dymienia pojazdu lub używanie pojazdu w sposób wywołujący hałas;

10. załadowanie pojazdu ciężarowego ponad normę ustaloną w dowodzie rejestracyjnym;

11. przewożenie większej ilości osób niż wynosi norma ustalona w dowodzie rejestracyjnym lub w specjalnym pozwoleniu, jeżeli to zagraża bezpieczeństwu ruchu;

12. palenie przez kierowcę tytoniu bądź spożywanie pokarmów lub napojów w czasie prowadzenia pojazdu w granicach miasta;

13. nieostrożna lub za szybka jazda przez przejście dla pieszych na jezdni i zagrożenie bezpieczeństwa pieszych;

14. nieostrożna lub za szybka jazda w razie przejeżdżania przez chodnik, przy mijaniu lub wyprzedzaniu pochodów, oddziałów wojskowych itp.;

15. niezmnieszenie szbkości jazdy i niezachowanie szczególnej ostrożności przed przystankami tramwajów i innych kolei na drogach, gdy na przystanku stoją bądź do niego zbliżają się tramwaje lub pociągi;

16. naruszenie zasad obowiązujących przy skręcaniu w prawą lub lewą stronę bądź inne zakłócenie ruchu na skrzyżowaniach ulic;

17. wyprzedzanie pojazdów bezszynowych z prawej strony;

18. wyprzedzanie tramwaju z lewej strony, jeżeli tramwaj jedzie środkiem jezdni;

19. wyprzedzanie, jeżeli droga nie jest widoczna na dostateczną odległość, oraz zakrętach i przejazdach kolejowych, jak również przed przystankami tramwajów i kolei na drogach, gdy na przystanku stoi tramwaj lub pociąg;

20. nieprzepuszczenie pojazdu wyprzedzającego pomimo dawanych sygnałów świetlnych lub dźwiękowych;

21. niezasygnalizowanie zamiaru zatrzymania lub skręcania pojazdu;

22. postój pojazdów utrudniający ruch innym pojazdom i na odcinkach ulic oznaczonych znakami zakazującymi postoju;

23. niepodanie przez kierowcę dźwiękowego sygnału ostrzegawczego we wszystkich okolicznościach, w których zachodzi potrzeba ostrzeżenia;

24. nadużywanie sygnałów dźwiękowych lub używanie ich do innych celów niż do niezbędnego ostrzeżenia oraz używanie jako sygnałów ostrzegawczych dzwonków, gwizdawk lub syren itp. a w osiedlach ponadto sygnałów o silnym lub przeraźliwym dźwięku;

25. używanie świateł oślepiających (najaśnic) na drogach dostatecznie oświetlonych;

26. niestosowanie się do znaków i sygnałów drogowych oraz sygnałów podawanych przez funkcjonariuszy Milicji Obywatelskiej lub inne osoby do tego uprawnione;

27. prowadzenie pojazdu mechanicznego w sposób niezgodny ze znakami na jezdni (nieprzestrzeganie pasów ruchu).

Postawa prawna: art. 21 ustawy z dnia 7 października 1921 r. o przepisach porządkowych na drogach publicznych (—z. U. Nr 89, poz. 656; zm.: z 1928 r. Nr 18, poz. 151 i Nr 23, poz. 202, z 1934 r. Nr 110, poz. 976 i z 1948 r. Nr 10, poz. 73) w związku z: co do pkt. 1 — 17 i 19 — 25 — rozporządzeniem Ministrów: Komunikacji, Spraw Wewnętrznych

i Spraw Wojskowych z dnia 27 października 1937 r. o ruchu pojazdów mechanicznych na drogach publicznych (Dz. U. Nr 85, poz. 616; zm.: z 1948 r. Nr 27, poz. 186, z 1949 r. Nr 30, poz. 218 i Nr 51, poz. 389, z 1952 r. Nr 1, poz. 8, z 1953 r. Nr 14, poz. 60, z 1954 r. Nr 3, poz. 6, z 1956 r. Nr 1, poz. 2 i z 1960 r. Nr 18, poz. 110);

co do pkt. 18 zarządzeniem właściwego organu władzy stopnia wojewódzkiego wydanym na podstawie ustawy z dnia 7 października 1921 r. o przepisach porządkowych na drogach publicznych;

co do pkt. 22, 26 i 27 — rozporządzeniem Ministrów Komunikacji i Spraw Wewnętrznych z dnia 10 lipca 1959 r. w sprawie znaków i sygnałów drogowych (Dz. U. Nr 43, poz. 271).

Rozdział 6

Wykroczenia przeciwko:

a) przepisom o gospodarowaniu służbowymi pojazdami samochodowymi i o zasadach ich używania:

1. używanie pojazdu niezgodnie z dyspozycjami zlecającego jazdy;
2. brak karty drogowej;
3. niewypełnienie na bieżąco karty drogowej;
4. brak dowodu zawierającego specyfikację przewożonego ładunku, wystawionego przez osobę dysponującą pojazdem lub ładunkiem;
5. brak sprawnie działającego licznika kilometrów;

b) przepisom o używaniu ciężarowych pojazdów samochodowych do przewozu osób:

6. przewóz osób w celach wycieczkowych na odległość ponad 75 km od granic administracyjnych miejscowości, w której znajduje się miejsce stałego postoju pojazdu;
7. przewóz osób na przyczepach samochodów ciężarowych, przyczepach ciągników (z wyjątkiem przewozu konwojentów, ładowaczy i członków drużyn roboczych);
8. przewóz osób na stopniach dachu, burtach i błotnikach;
9. przewóz osób na ładunku lub obok ładunku (z wyjątkiem konwojentów ładowaczy i członków drużyn roboczych);

10. brak w pojeździe poręczy lub uchwytów dla osób w razie przewożenia ich w pozycji stojącej;

11. przewóz osób w ilości większej niż dopuszczają normy;

12. niepodwyższenie burt do wysokości 1,1 m ponad powierzchnię ładunkową pojazdu lub niezaopatrzenie pojazdu w poręcz zabezpieczającą przewożone osoby przed wypadnięciem z pojazdu;

13. niespieęcie burt podłużnych (bocznych) pojazdów;

14. niezabezpieczenie ławek przed przesuwaniem się oraz burty tylnej przed otwieraniem się w czasie jazdy;

15. brak schodków przynajmniej z 1 poręczą do wsiadania i wysiadania z nadwozia pojazdu;

16. przewóz razem z osobami beczek lub pojemników do paliwa napełnionych lub próżnych, względnie przewóz luzem leżących przedmiotów;

17. brak urządzeń zabezpieczających przewożone osoby przed wpływami atmosferycznymi oraz urządzenia sygnalizacyjnego w celu porozumienia się pasażerów z kierowcą;

18. przewożenie konwojentów, ładowaczy i członków drużyn roboczych w skrzyni ładunkowej samochodu, zaczepy ciągnika siodłowego lub przyczepy ciągnika bez urządnego miejsca całkowicie zabezpieczonego przed przesunięciem ładunku, dostępem gazów spalinowych i wpływami atmosferycznymi;

19. przewożenie na przyczepie ciągnika konwojentów, ładowaczy lub członków drużyn roboczych na odległość przekraczającą 10 km; ograniczenie to nie dotyczy przewozów dla potrzeb rolniczych na terenach wiejskich, dla potrzeb budowanych oraz dla potrzeb związanych z wywózką drewna z lasu;

20. przewóz konwojentów, ładowaczy i członków drużyn roboczych w przyczepach ciągnikowych nie zaopatrzonych w sprawnie działające hamulce i nie ciągniętych przez ciągnik ze sprzęgiem hakowym.

Podstawa prawna: art. 14 ustawy z dnia 8 stycznia 1951 r. o transporcie drogowym (Dz. U. Nr 4, poz. 26; zm.: z 1953 r. Nr 43, poz. 210 i z 1958 r. Nr 1, poz. 1) i rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 20 sierpnia 1955 r. w sprawie używania niektórych pojazdów mechanicznych (Dz. U. Nr 36, poz. 225; zm.: z 1957 r. Nr 21, poz. 104 i Nr 49, poz. 239) w związku z:

co do pkt. 1 — 5 — zarządzeniem Ministra Komunikacji z dn. 28 listopada 1957 r. w sprawie gospodarowania służbowymi pojazdami samochodowymi i zasad ich używania (Monitor Polski Nr 98, poz. 571);

co do pkt. 6 — 20 — zarządzeniem Ministra Transportu Drogowego i Lotniczego z dnia 23 października 1956 r. w sprawie warunków używania samochodów ciężarowych i ciągników (przyczep ciężarowych) do przewozu osób (Monitor Polski Nr 93, poz. 1044; zm.: z 1957 r. Nr 14, poz. 110).

Rozdział 7.

Wykroczenia przeciwko przepisom porządkowym w sprawie przewozu osób i bagażu taksówkami oraz dorożkami samochodowymi i konnymi:

1. nieprzebywanie przez pierwszego w kolejności na postoju kierowcę lub powożącego w swoim pojeździe;

2. oczekiwanie na postoju z licznikiem wskazującym, że pojazd jest zajęty;

3. odmówienie przez kierowcę (powożącego) jazdy w pierwszej kolejności osobie, która uległa nieszczęśliwemu wypadkowi lub nagłemu zachorowaniu, lekarzowi, który okaże zaświadczenie według wzoru ustalonego przez Ministra Zdrowia oraz oświadczy, że udaje się do chorego, organom Milicji Obywatelskiej, kobiecie ciężarnej, inwalidzie lub osobie z dzieckiem;

4. otwieranie w czasie jazdy drzwi przez pasażera lub prowadzenie dłuższych rozmów z kierowcą (powożącym).

Podstawa prawna: art. 21 ustawy z dnia 7 października 1921 r. o przepisach porządkowych na drogach publicznych (Dz. U. Nr 89, poz. 656; zm.: z 1928 r. Nr 18, poz. 151 i Nr 23, poz. 202, z 1934 r. Nr 110, poz. 976 i z 1948 r. Nr 10, poz. 73) w związku z zarządzeniem Ministra Transportu Drogowego i Lotniczego z dnia 16 marca 1955 r. o zatwierdzeniu przepisów porządkowych w sprawie przewozu osób i bagażu taksówkami oraz dorożkami samochodowymi i konnymi (Monitor Polski Nr 41, poz. 405).

Wykroczenia przeciwko przepisom o porządku na kolejach:

1. przechodzenie, przejeżdżanie lub przepędzanie zwierząt przez tory kolejowe poza przejściami i przejazdami do tego przeznaczonymi bądź przez takie przejazdy i przejścia w czasie, gdy są one zamknięte lub zbliża się pociąg;
2. niezatrzymanie zwierząt przed przejazdami nie strzeżonymi w czasie zbliżania się pociągu w odległości co najmniej 10 m od toru;
3. zatrzymywanie się, wyprzedzanie innych pojazdów, albo też pozostawienie zwierząt lub pojazdów na przejściach i przejazdach;
4. otwieranie lub zamykanie rogatek na przejazdach albo też wywieranie jakiegokolwiek wpływu na ich działania przez osoby do tego nieupoważnione;
5. chodzenie po torach i torowiskach kolejowych w miejscach niedozwolonych przez osoby nieuprawnione;
6. dopuszczenie do wchodzenia zwierząt domowych na tor kolejowy;
7. palenie tytoniu w magazynach, składach i na rampach kolejowych oraz w ich pobliżu;
8. wchodzenie na perony stacyjne lub do innych pomieszczeń na stacjach, jako też wychodzenie z nich poza przejściami do tego przeznaczonymi;
9. wchodzenie na perony stacyjne i inne ogrodzone lub zamykane części stacji, przeznaczone do obsługi ruchu osobowego, bez posiadania ważnego biletu na przejazd lub biletu peronowego;
10. wprowadzenie do poczekalni i restauracji stacyjnych psów (z wyjątkiem małych piesków pokojowych) oraz rowerów, jak również palenie tytoniu w poczekalniach, o ile taki zakaz istnieje i jest podany przez organ kolejowy do wiadomości przez wywieszenie ogłoszenia w wymienionych wyżej lokalach;
11. przebywanie w restauracjach i bufetach stacyjnych, nie będących zarazem poczekalniami, oraz w zakładach fryzjerskich, umywalniach itp. pomieszczeniach na stacji, w celach innych niż te, dla których przeznaczone są te lokale;
12. zanieczyszczanie pomieszczeń stacyjnych, peronów, torów, ramp, placów, studzien, ładowni i w ogóle obszaru kolejowego;

13. wstęp do pociągów przez osoby nie posiadające ważnego biletu jazdy koleją lub specjalnego pozwolenia właściwego organu kolejowego;

14. nieokazanie biletu na żądanie organu kolejowego lub też nieoddanie biletu temuż organowi na końcowych odcinkach podróży;

15. wsiadanie do pociągu po sygnale odjazdu;

16. wsiadanie i wysiadanie z pociągu z niewłaściwej strony, w miejscach do tego nie przeznaczonych lub w biegu;

17. wychylanie się z okien, otwieranie zewnętrznych bocznych drzwi wagonów, zatrzymywanie się na pomostach, przechodzenie z jednego wagonu do drugiego poza przejściami ochronnymi, przebywanie na stopniach wagonów i w innych miejscach nie przeznaczonych dla podróżnych — podczas biegu pociągu;

18. niezastosowanie się do wskazówek konduktora przy zajmowaniu miejsc, zajmowanie w pociągu miejsca już zajętego przez inną osobę, jeżeli dowód zajęcia jest widoczny;

19. niestosowanie się podróżnych do zarządzeń konduktora co do otwierania okien i wentylatorów, regulowania temperatury i oświetlenia wagonu;

20. palenie tytoniu w przedziałach dla niepalących, choćby za zezwoleniem współpodróżnych;

21. wyrzucania z wagonów przedmiotów, które mogłyby wyrządzić komuś szkodę na zdrowiu lub stratę materialną;

22. umieszczanie na siedzeniach w wagonie zwierząt lub przedmiotów mogących uszkodzić lub zanieczyścić siedzenie oraz umieszczenia nóg w obuwiu bezpośrednio na siedzeniu bądź zanieczyszczanie w jakikolwiek inny sposób, w szczególności plucie na podłogę i zaśmiecanie jej, korzystanie z ustępów podczas postoju pociągów na stacjach;

23. uprawianie na obszarze kolejowym i w wagonach przez osoby nieupoważnione jakiegokolwiek handlu, gry na instrumentach, śpiewu i wszelkiego rodzaju produkcji w celach zarobkowych;

24. umieszczanie lub usuwanie na obszarze kolejowym odezw, ogłoszeń, reklam i napisów;

Podstawa prawna: art. 42 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 11 lipca 1932 r. — Prawo o wykroczeniach (Dz. U. Nr 60, poz. 572, zm. z 1934 r. Nr 95, poz. 854, z 1945 r. Nr 48, poz. 273, z 1946 r. 9r 15, poz. 108, z 1950 r. Nr 50, poz. 459, z 1951 r. Nr 66, poz. 454 i z 1958 r. Nr 34, poz. 152) w związku z rozporządzeniem Ministra Komunikacji z dnia 24

listopada 1934 r. o przestrzeganiu porządku na kolejach użytku publicznego (Dz. U. 9r 109, poz. 961).

D Z I A Ł VI.

Wykroczenia przeciwko przepisom wodnym, żeglugowym i melioracyjnym:

Rozdział 1.

Przepisy wodne:

Rzucanie do wód ziemi, piasku, żużli, kamieni, drzewa, stałych lub mulistych przedmiotów i padliny, jak również składanie takich przedmiotów na brzegach wód płynących, jeżeli istnieje niebezpieczeństwo, że mogą być przez wodę zabrane i wstrzymywać jej odpływ.

Podstawa prawna: art. 247 i art. 22 ustawy wodnej z dnia 19 września 1922 r. (Dz. U. z 1928 r. Nr 62, poz. 574, zm. z 1934 r. Nr 110, poz. 976).

Rozdział 2.

Przepisy żeglugowe:

1. niedawanie przepisowych sygnałów dźwiękowych bądź dawanie sygnałów niewłaściwych;

2. nieobecność sternika przy sterze na barce;

3. rzucanie kotwicy i wleczenie w miejscach zakazanych;

4. uprawianie żeglugi w porze nocnej bez świateł przewidzianych w przepisach;

5. niewystawianie świateł sygnałowych w czasie postoju w nocy na szlaku żeglugowym;

6. uszkodzanie znaków żeglugowych na wodzie;

7. uszkodzanie tablic, znaków i sygnałów żeglugowych, żeglugowych oświetleń i znaków kilometrowych na lądzie;

8. zatrzymywanie się lub dobijanie do brzegu w miejscach zakazanych;

Podstawa prawna: art. 15 ustawy z dnia 7 marca 1950 r. o żegludze i spławie na śródlądowych drogach wodnych (Dz. U. z 1952 r. Nr 26, poz. 182) w związku z zarządzeniem Ministra Żeglugi z dnia 10 września 1952 r. w sprawie uprawiania żeglugi i spławu na śródlądowych drogach wodnych (Monitor Polski Nr A-87, poz. 1368).

Rozdział 3.

Przepisy o popieraniu melioracji wodnych dla potrzeb rolnictwa:

Niszczenie urządzeń melioracyjnych, a w szczególności: wałów ochronnych, budowli wodnych (przepustów, zastawek, śluz, stopni wodnych, młochów itp.), umocnień rowów przez przepędzanie dużych zwierząt gospodarskich, moczenie łąk itp. rowów przez ich zasypywanie.

Podstawa prawna: art. 17 ustawy z dnia 22 maja 1958 r. o popieraniu melioracji wodnych dla potrzeb rolnictwa (Dz. U. Nr 31, poz. 136).

D Z I A Ł VII.

Wykroczenia przeciwko przepisom przeciwpożarowym:

1. naruszanie na terenach objętych lasami i wrzosowiskami, jak również suchymi łąkami, torfowiskami oraz w odległości do 100 m. od nich zakazu: — rozniecania ognisk, pozostawiania lub przenoszenia palących lub tłących się przedmiotów oraz korzystania z otwartego płomienia, jak również porzucania nie ugaszonej zapalki bądź niedopałka papierosa, spalania bez zezwolenia właściwych władz pokrywy gleby i pozostałości roślinnych; używania ciągników bez zabezpieczenia rur wydechowych iskrochronami, gromadzenia materiałów łatwopalnych w sąsiedztwie torów kolejowych w odległości do 50 m od pasa ochronnego przeciwpożarowego lub od dróg publicznych;

2. nieutrzymywanie przez właścicieli, użytkowników i zarządzających nieruchomości w należyтым stanie sprzętu pożarniczego, urządzeń wodnych oraz swobodnego dostępu do nich i budynków;

3. przechowywanie i gromadzenie na strychach oraz w innych nie przeznaczonych do zamieszkiwania częściach budynków mieszkalnych posiadających nieogniotrwałą podłogę lub strop i konstrukcję dachową jakichkolwiek przedmiotów i materiałów łatwopalnych;

4. gromadzenie w korytarzach piwnicznych oraz na klatkach schodowych jakichkolwiek przedmiotów w sposób utrudniający przejście;

5. gromadzenie pod zewnętrznymi ścianami budynków materiałów łatwopalnych;

6. wysypywanie popiołu lub żarzących się węgli w odległości mniejszej niż 30 m od budynków drewnianych;

7. palenie ognisk, spalanie śmieci i odpadków w obrębie budynków drewnianych lub w pobliżu materiałów łatwopalnych;

8. rozgrzewanie smoły i asfaltu w kotłach nie zaopatrzonych w pokrywę oraz w łopate bez uprzedniego przygotowania piasku do gaszenia i w odległości mniejszej niż 10 m od budynków ogniotrwałych, a 30 m od budynków drewnianych;

9. niezaopatrzenie budynków przez właścicieli i użytkowników w odpowiedni sprzęt ułatwiający zwalczanie pożarów;

10. niezachowanie przepisowych odległości od zabudowań lasów, dróg publicznych, torów kolejowych, urządzeń i przewodów linii elektrycznych wysokiego napięcia oraz między stertami przy ustawianiu stert, stogów, brogów i innych podobnych obiektów, nieoboranie w promieniu 5 m stert, stogów i brogów pozostawionych na ścierniskach;

11. brak w czasie omłotów przy stertach, stogach i brogach beczki z wodą o pojemności 200 l, wiadra, tłumnicy i bosaśki na każdą stertę, stóg i bróg;

12. niezachowanie bezpieczeństwa przeciwpożarowego przy ustawianiu i używaniu traktora bądź lokomobili do omłotów przy stogu, brogu, budynku lub stercie;

13. ustawienie silnika elektrycznego okapturzonego w odległości mniejszej niż 2 m, a nie okapturzonego mniejszej niż 5 m od stogów, stert, brogów i budynków krytych nieogniotrwałe;

14. garażowanie samochodów i traktorów w stodołach, przy stertach, stogach i brogach;

15. rozpalać ogniska w odległości mniejszej niż 100 m od stert, stogów i brogów.

Podstawa prawna: art. 20 i 35 ust. 2 ustawy z dnia 13 kwietnia 1960 r. o ochronie przeciwpożarowej (Dz. U. Nr 20, poz. 120)) w związku z:

co do pkt. 1 — rozporządzeniem Ministra Gospodarki Komunalnej z dnia 14 lipca 1951 r. w sprawie zapobiegania powstawaniu i rozszerzaniu się pożarów lasów, łąk, torfowisk i wrzosowisk (Dz. U. Nr 40 poz. 303);

co do pkt. 2-9 — rozporządzeniem Ministra Gospodarki Komunalnej z dnia 28 sierpnia 1951 r. w sprawie zapobiegania powstawaniu i rozszerzaniu się pożarów w budynkach oraz na budowach (Dz. U. Nr 49, poz. 360);

co do pkt. 10-15 — rozporządzeniem Ministra Gospodarki Komunalnej z dnia 21 marca 1952 r. o warunkach składowania niektórych artykułów produkcji rolnej i ochronie przeciwpożarowej przy omlotach (Dz. U. Nr 34, poz. 244; zm.: z 1957 r. Nr 41, poz. 183).

D Z I A Ł VIII.

Wykroczenia przeciwko przepisom budowlanym

Nieumieszczenie przy wykonaniu robót budowlanych bądź rozbiórkowych prowadzonych pod nadzorem technicznego kierownika, w miejscu widocznym przy ulicy, placu lub drodze, na wysokości około 2 m wymaganej tablicy informacyjnej. Podstawa prawna: art. 399 ust. 1 pkt. 2 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 lutego 1928 r. o prawie budowlanym i zabudowaniu osiedli (Dz. U. z 1939 r. Nr 34, poz. 216; zm.: z 1939 r. Nr 77, poz. 514, z 1946 r. Nr 16, poz. 109, z 1948 r. Nr 35, poz. 240, z 1949 r. Nr 4, poz. 20 i z 1958 r. Nr 31, poz. 138) oraz § 4 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 14 września 1935 r. o nadzorze policyjno-budowlanym nad wykonywanymi robotami budowlanymi (Dz. U. Nr 70, poz. 438) w związku z zarządzeniem Prezesa Komitetu do Spraw Urbanistyki i Architektury z dnia 21 lipca 1598 r. w sprawie szczegółowego określenia formy tablic informacyjnych w miejscu wykonywania robót budowlanych (Monitor Polski Nr 63, poz. 367).

D Z I A Ł IX.

Wykroczenia przeciwko przepisom o handlu

Nieprzestrzeganie otwierania i zamykania sklepów i zakładów gastronomicznych w godzinach ustalonych przez właściwą radę narodową.

Podstawa prawna: art. 10 i 16 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o godzinach handlu i godzinach otwarcia zakładów handlowych i niektórych przemysłowych (Dz. U. Nr 38, poz. 364; zm. z 1928 r. Nr 57, poz. 545, z 1929 r. Nr 23, poz. 236 i z 1935 r. Nr 90, poz. 575) w związku z uchwałą prezydium właściwej rady narodowej, ustalającą godziny handlu i godziny otwarcia zakładów handlowych i gastronomicznych.

D Z I A Ł X.

Wykroczenia przeciwko przepisom o ochronie zwierząt

1. utrzymywanie zwierząt w stanie wybitnego niechlujstwa;

2. przewożenie, przenoszenie lub przepędzanie zwierząt w sposób, w pozycji lub w warunkach, powodujących zbędne cierpienia fizyczne;

3. używanie uprzęży, pęt, więzów itp. powodujących ból albo używanie ich w sposób mogący sprawić ból lub uszkodzenie cielesne;

4. złośliwe straszenie, drażnienie zwierząt i wszelkie w ogóle zadawanie zwierzętom cierpień bez odpowiednio ważnej i słusznej potrzeby;

5. przeciążanie zwierząt pociągowych i jucznych ładunkami, oczywiście nie odpowiadającymi ich sile lub stanowi dróg, albo zmuszanie takich zwierząt do zbyt szybkiego biegu, nie odpowiadającego ich siłom.

Podstawa prawna: art. 4 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o ochronie zwierząt (Dz. U. z 1932 r. Nr 42, poz. 417).

D Z I A Ł XI.

Wykroczenia z zakresu rybołówstwa:

1. nieokazanie osobistego dowodu rybackiego na żądanie osoby powołanej do nadzoru nad rybołówstwem, utrzymywanie na wodzie sprzętu rybackiego (narzędzi połowu ryb, sadzy do ich przechowywania, łodzi rybackich) nie oznakowanego w sposób umożliwiający rozpoznanie właściciela, przewożenie lub przenoszenie na wodach otwartych narzędzi rybackich nie opakowanych w sposób wykluczający bezpośrednio ich użycie (art. 80);

2. wykonywanie rybołówstwa bez uzyskania osobistego dowodu rybackiego (art. 81).

Podstawa prawna: art. 80 i 81 ustawy z dnia 7 marca 1932 r. o rybołówstwie (Dz. U. Nr 35, poz. 357; zm.: z 1934 r. Nr 110, poz. 976 i z 1951 r. Nr 14, poz. 110).

Wykroczenia przeciwko przepisom o ewidencji i kontroli ruchu ludności (meldunkowej):

1. niedopełnienie przez właściciela domu, dzierżawcę, kierownika zakładu (hotelu), głównego lokatora mieszkania, pracodawcę udzielającego zakwaterowania pracownikowi obowiązku:

- a) prowadzenia przez właścicieli (kierowników) hoteli, pensjonatów, domów noclegowych itp. zakładów przeznaczonych do przyjmowania osób na mieszkanie lub nocleg ksiąg (rejestrów) meldunkowych swego zakładu i list osób tam przebywających,
- b) zameldowania u prowadzącego meldunki osoby przebywającej w jego domu (mieszkanu) dłużej niż 3 dni, przed upływem następnych 24 godzin (w miejscowościach uzdrowiskowych przed upływem 48 godzin) od chwili przybycia, w stosunku zaś do cudzoziemców w ciągu 24 godzin od chwili przybycia,
- c) zameldowania osoby przebywającej w hotelu, pensjonacie lub innym zakładzie przeznaczonym do przyjmowania osób na mieszkanie lub nocleg w ciągu 24 godzin od chwili przybycia oraz wymeldowania w ciągu 24 godzin osoby opuszczającej hotel (zakład);
- d) wymeldowania u prowadzącego meldunki osoby opuszczającej mieszkanie w związku ze zmianą przez tę osobę miejsca zamieszkania lub pobytu przed upływem 48 godzin od chwili opuszczenia mieszkania,
- e) zameldowania o zmianach w stanie rodzinnym (urodzenie, śmierć, zaślubiny) osób zamieszkałych w domu lub zakładzie (hotelu, pensjonacie, domu noclegowym), o ile zmiany dotyczą danych zawartych uprzednio w zgłoszeniu meldunkowym;

2. niezawiadomienie w odpowiednim terminie przez osobę podlegającą zameldowaniu lub wymeldowaniu o swym przybyciu bądź wyjeździe właściciela (dzierżawcę) domu, głównego lokatora (kierownika zakładu) lub zmianie danych personalnych uprzednio zgłoszonych oraz nieudzielenie mu danych potrzebnych do zameldowania lub wymeldowania z miejsca pobytu.

Podstawa prawna: art. 25 ust. 2 i 3 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 marca 1928 r. o ewidencji

i kontroli ruchu ludności (Dz. U. Nr 32, poz. 309; zm. z 1932 r. Nr 38, poz. 390 i z 1951 r. Nr 55, poz. 382), a w stosunku do cudzoziemców (pkt. 1 lit. b) art. 17 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 13 sierpnia 1926 r. o cudzoziemcach (Dz. U. Nr 83, poz. 465).

D Z I A Ł XIII.

Wykroczenia przeciwko przepisom o dowodach osobistych

1. niezameldowanie przez obywatela polskiego wyjeżdżającego za granicę organowi ewidencji i kontroli ruchu ludności w miejscu zamieszkania o czasowej nieobecności (niezależnie od czasu jej trwania) w związku z wyjazdem za granicę;

2. niedokonanie przez domowników zmarłego, a w ich braku przez prowadzącego meldunki zwrotu, w ciągu trzech dni od chwili zgonu posiadacza dokumentu, właściwemu organowi administracji dowodu osobistego lub tymczasowego zaświadczenia tożsamości;

3. niezawiadomienie w ciągu 24 godzin najbliższego posterunku lub komisariatu Milicji Obywatelskiej o utracie dowodu osobistego, tymczasowego zaświadczenia tożsamości lub zaświadczenia o złożeniu tych dokumentów;

4. niezłożenie w ciągu 24 godzin w najbliższym posterunku lub komisariacie Milicji Obywatelskiej przez znalazcę znalezionego dowodu osobistego, tymczasowego zaświadczenia tożsamości lub zaświadczenia o złożeniu tych dokumentów.

Podstawa prawna: art. 22 dekretu z dnia 22 października 1951 r. o dowodach osobistych (Dz. U. Nr 55, poz. 382; zm.: z 1956 r. Nr 6, poz. 29 i Nr 21, poz. 101) w związku z rozporządzeniem Prezesa Rady Ministrów i Ministra Bezpieczeństwa Publicznego z dnia 15 grudnia 1952 r. w sprawie wykonania niektórych przepisów dekretu o dowodach osobistych (Dz. U. Nr 49, poz. 329).

Nominacje administratorów:

Ks. Feliks Kwilas mianowany administratorem w Raculi.

Ks. Sylewester Balcarek C. M. mianowany administratorem w Jordanowie.

Ks. Zbigniew Wójcik mianowany administratorem w Chojnie.

Ks. Stanisław Pecnik mianowany administratorem w Trzebieży.

Ks. Sieradzki Mieczysław T. Chr. mianowany administratorem w Brojcach.

- Ks. Hoffmann Mieczysław — mianowany administratorem w Chociwelu.
 Ks. Grabowski Stanisław — mianowany administratorem w Stargardzie.
 Ks. Niemczyk Leonard mianowany administratorem w Biesiekierzu.

Przesunięcia administratorów:

- Ks. Abramowski Jan z Trzebieży do Ośna.
 Ks. Brzozowski Mieczysław z Polic do Jastrowia.
 Ks. Suliga Michał z Ośna do Polic.
 Ks. Czechowicz Andrzej z Chojny do Międzyrzecza.
 Ks. Mgr Gendzieński Zygmunt z Tuczna do Przytocznej.
 Ks. Rumiński Mieczysław z Przytocznej do Tuczna.
 Ks. Smętek Michał T.S. z Sarbinowa do Swobnicy.
 Ks. Jeszke Józef T.S. z Swobnicy do Sarbinowa.
 Ks. Żmija Antoni T. Ch. z Brojec do Goleniowa.

W sprawie tych nominacji władze nie wysunęły zastrzeżeń

II.

PRZYSZŁY SOBÓR POWSZECHNY

Ponad stu dziennikarzy włoskich i zagranicznych, reprezentujących wszystkie większe agencje prasowe, ważniejsze dzienniki, rozgłośnie radiowe itp. uczestniczyło w dniu 30 października 1959 r. w konferencji prasowej, zwołanej w Rzymie, w zakładzie wychowawczym „Villa Nazareth” przez Sekretarza Stanu, kard. Dominika Tardini. Kardynał, jako przewodniczący Papieskiej Komisji Przygotowań Wstępnych do Soboru (Commisio Antepreparatoria), udzielił prasie informacji na temat przyszłego Soboru i związanych z nim zagadnień, budzących ogromne zainteresowanie w światowej opinii publicznej. Z przedłożonej uprzednio listy pytań Kardynał wybrał 15, na które udzielił obszernej odpowiedzi. Konferencja miała charakter roboczy, bezpośredni i nieprotokólny, a Kard. Tardiniemu towarzyszył tylko Sekretarz Komisji, Pericle Felici.

Nawiązując do przemówienia Ojca św. z dnia 25 stycznia 1959 roku, w którym papież Jan XXIII obwieścił kardynałom, zebranym w opactwie św. Pawła za Murami swój zamiar zwołania Soboru Powszechnego, kard. Tardini wyjaśnił przedstawicielom prasy w sposób jasny i żywy rozmaite aspekty tego epokowego w dziejach Kościoła wydarzenia.

Na wstępie przypomniał on, że Sobór jest zebraniem wszystkich biskupów oraz innych dostojników Kościoła Kato-

lickiego, uprawnionych do badania i rozwiązywania wraz z papieżem i pod jego kierunkiem najważniejszych zagadnień doktrynalnych i dyscyplinarnych, dotyczących życia Kościoła.

Dotychczas odbyło się — jak wiadomo — 20 Soborów, przy czym osiem pierwszych obradowało na Wschodzie, a dalsze na Zachodzie. W Pierwszym Soborze, zwołanym w roku 325 do Nicei w Bitynii, uczestniczyło 318 Ojców i cesarz Konstantyn. Przewodniczyli mu trzej legaci papiescy: biskup Kordoby Osiusz i dwaj rzymscy kapłani, Wit i Wincenty. Potępiono na nim herezję Ariusza, przeczącą bóstwu Słowa i ustanowiono 20 kanonów dyscyplinarnych.

Ostatni Sobór Powszechny odbył się w Watykanie przy udziale 706 dostojników. Sprecyzowano wówczas stosunek wiary do rozumu i poświęcono wiele uwagi badaniom, dotyczącym istoty Kościoła. Sformułowano również dwie ważne definicje dogmatyczne, z których jedna mówi o prymacie Biskupa Rzymskiego, a druga o jego nieomyślności.

Cel Soboru.

Następnie Kard. Tardini naświetlił główny cel przyszłego Soboru, który będzie nazwany Soborem Watykańskim II, ponieważ odbędzie się w Bazylice św. Piotra w Rzymie.

Z enuncjacji Papieża na temat przyszłego Soboru, poczynawszy od pierwszej jej zapowiedzi, wynika jasno, że głównym celem Soboru jest przyczynienie się do wzrostu wiary katolickiej, do zbawiennej odnowy obyczajów społeczności chrześcijańskiej oraz do wzmożenia karności kościelnej, odpowiadającej potrzebom naszych czasów. Sobór, jako wspaniały wyraz prawdy, jedności i miłości będzie też wezwaniem, skierowanym do chrześcijan, odłączonych od Stolicy Apostolskiej, zachęcającym ich do szukania tej jedności i do włączenia się w nią. Wielu z nich pragnie tego szczerze, a pragnieniom ich odpowiadają życzenia Kościoła katolickiego, który z macierzyńską i wyrozumiałą dobrocią otwiera im ufnie swe ramiona.

Kardynał dodał, że — wedle przepisów Kodeksu Prawa Kanonicznego (kan. 223) — w Soborze Powszechnym uczestniczą wszyscy kardynałowie; wszyscy biskupi rezydencjalni, sprawujący rządy nad diecezją (i to nawet ci, którzy otrzymali nominację, ale nie mają jeszcze sakry biskupiej); prałaci i opaci „nullius”, jako sprawujący rządy nad pewną częścią terytorium kościelnego i pełniący na niej władzę jurysdykcyjną; opaci — przełożeni zakonów mniejszych i przełożeni generalni

zgromadzeń kleryckich wyłączonych, czyli nie podlegających władzy biskupa w zakresie zakonnego życia i działalności; ci wszyscy mają prawo zabierania głosu czynnego w obradach Soboru (votum deliberativum). Na Sobór zostają również zaproszeni biskupi tytularni z prawem głosu w obradach oraz inne osobistości kościelne (teologowie, kanoniści itp.), którym przysługuje tylko głos doradczy.

Rozważa się obecnie czy i jakie jeszcze inne osoby będą zaproszone do wzięcia udziału w przyszłym Soborze. Zostaną one ewentualnie wymienione w oficjalnym akcie konwokacyjnym.

Na pierwszy Sobór Watykański zaproszono również biskupów tytularnych i wikariuszów apostolskich. Najmłodszym spośród Ojców Soboru był wówczas Wikariusz Apostolski Północnej Karoliny, X. Gibbens (późniejszy kardynał), liczący 36 lat. Na pytanie, czy w Soborze będą uczestniczyć przedstawiciele kościołów odłączonych, kardynał wyjaśnił, że Sobór jest wydarzeniem wewnętrznym Kościoła katolickiego. Dlatego ci, którzy nie należą do Kościoła, nie mogą brać w nim czynnego udziału. Nie wyklucza się jednak, by mogli w nim oni uczestniczyć w charakterze obserwatorów. I ta sprawa także jest przedmiotem wnikliwych badań.

Prymat i nieomyślność Papieża.

W związku z wysuwaną raz po raz wątpliwością, czy rzeczywiście zachodzi potrzeba zwoływania Soboru, skoro — według nauki katolickiej — papieżowi przysługuje prymat jurysdykcji nad wszystkimi wiernymi i wszystkimi biskupami, a ponad to osobisty przywilej nieomyślności, dany mu przez Boga, kard. Tardini wyjaśnił pojęcia papieskiego prymatu i nieomyślności.

Prymat papieża jest prawdziwym prymatem jurysdykcji, mocą którego pełni on wobec wiernych i biskupów, branych zarówno indywidualnie jak zbiorowo, nie tylko władzę nauczania, lecz także władzę prawodawczą, sądowniczą i wykonawczą. Ten prymat papieża nie pozbawia jednak biskupów prawa rządów w Kościele. Prawo to przysługuje im z woli samego Boga. Sam Chrystus bowiem nadał ustrój hierarchiczny swemu Kościołowi, który tworzy lud chrześcijański pod władzą hierarchii. Hierarchia zaś posiada dwustopniową władzę: biskupów jako następców Apostołów i papieża jako następcę św. Piotra.

Papież ma wprowadzić z Bożego ustanowienia wolność w zakresie wyboru biskupów oraz ich liczby. Musi jednak po-

sługiwać się nimi przy sprawowaniu rządów w Kościele. W praktyce Papież korzysta bardzo oględnie z szerokiego zakresu swej władzy nad biskupami i nie wkracza w dziedzinę ich władzy rządców diecezji, ustalonej zresztą przepisami prawa.

Mając więc na uwadze tę władzę, jaka z mocy Prawa Bożego przysługuje biskupom, łatwo zrozumieć potrzebę i stosowność zwoływania w pewnych określonych okolicznościach Soborów Powszechnych, podczas których biskupi wraz z papieżem i w zależności od niego wypowiadają się w sprawach ważnych dla życia całego Kościoła.

Dochodzi się do tego samego wniosku, rozważając we właściwym świetle dar nieomyślności papieskiej. Polega ona bowiem na szczególnej asystencji Ducha św., który strzeże papieża od wszelkich omyłek, wówczas, gdy przemawia on jako Pasterz i Nauczyciel Kościoła powszechnego w sprawach dotyczących wiary i obyczajów.

Papież jest nieomyślny tylko wtedy, gdy wypowiedź jego spełnia cztery istotne warunki, określone wyraźnie przez Sobór Watykański. Warunki te dotyczą: 1) przedmiotu czyli Biskupa Rzymskiego, pojmowanego nie jako osoba nauczająca prywatnie, ale jako Pasterza i Nauczyciela Kościoła powszechnego; 2) zakresu tej nieomyślności czyli tylko spraw z dziedziny wiary i obyczajów, objawionych ponadto przez Boga, a więc prawd, zawartych w źródłach Objawienia, tj. w Piśmie św. i w Tradycji; 3) odbiorców, do których zwraca się to papieskie nauczanie czyli całego Kościoła; 4) formy tego nauczania czyli ostatecznego i definitywnego rozstrzygnięcia danej sprawy. Papież musi przy tym wyraźnie oświadczyć swą wolę wypowiedzenia ostatecznej decyzji.

Boska asystencja jest prawdziwą i jedyną przyczyną sprawczą nieomyślności papieskiej. Ponieważ jednak nie udziela ona papieżowi wszechwiedzy, dlatego musi on poprzedzić wydanie ostatecznego i definitywnego sądu w danej sprawie poważnymi i roztropnymi badaniami.

Wszelkie więc definicje papieskie poprzedzane są zawsze bardzo długimi i poważnymi badaniami Boskiej nauki, zawartej w Piśmie św., w Tradycji, w magisterium Kościoła i w wierze chrześcijańskiego ludu. I tu leży powód zasięgania zdania biskupów Kościoła Katolickiego. Takie konsultacje miały miejsce np. przed definicją dogmatu Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny, a w czasach nam bliższych przed dogmatycznym orzeczeniem Jej Wniebowzięcia. Chociaż prawda ta była już przedmiotem powszechnej wiary Kościoła, to

jednak Pius XII zlecił znawcom przeprowadzenie odpowiednich badań w zakresie teologii, patrystyki i liturgii, a wreszcie zwrócił się do całego Episkopatu, który — jak wynika z aktów — wyraził swą jednomyślną zgodę. Dopiero po zakończeniu tych prac przygotowawczych Ojciec św. dokonał definicji dogmatu. Krótko mówiąc, papież zwołał tu wirtualnie Sobór Powszechny, nie nadając mu jednak formy prawnej.

Jedno zjawisko jest charakterystyczne i może służyć do oceny potrzeby Soboru Powszechnego. Wśród ponad 50 spraw, przygotowanych przez Komisję, przeznaczonych do poddania obradom Soboru Watykańskiego (z których dużej części nie poruszono), nie znajdowało się zagadnienie nieomyślności papieża, z którym wiąże się praktycznie ten Sobór. Jak wiadomo, problem ten został wysunięty „z zewnątrz”, a mianowicie przez biskupów francuskich, jako wyraz przeciwstawienia się gallikanizmowi. Okazuje się, że Opatrzność miewa swoje własne drogi.

Wkład biskupów.

Kardynał zakończył omawianie tej sprawy, przytaczając przykład, zaczerpnięty z dziejów soborów. Wiele z nich nie ograniczało się tylko do omawiania spraw ściśle doktrynalnych, lecz poświęciło dużo uwagi zagadnieniom i reformom dyscyplinarnym. Miało to np. miejsce na soborach Nicejskim, Konstantynopolitańskim, Laterenaneńskim, Lyonskim, Wienneńskim, a zwłaszcza Trydenckim.

Łatwo więc zrozumieć, jak cenny jest wkład biskupów w badanie i rozwiązywanie zagadnień, dotyczących karności w Kościele. Obok bowiem Bożego zlecenia sprawozdania rządów w Kościele wraz z papieżem i w sposób mu podporządkowany, posiadają oni również głęboką znajomość problemów, płynącą ze stałej styczności z wiernymi, rozproszonymi na całym świecie.

Należy wysoce cenić psychologiczną wartość decyzji, podejmowanej wspólnie przez wszystkich biskupów, zebranych na soborze oraz dobroczynny wpływ takiego wyrazu miłości i jedności na tych wszystkich, którzy odłączyli się od Kościoła katolickiego.

Następnie kardynał rozpatrywał pytanie, czy można twierdzić, że sobór jest światowym parlamentem o charakterze sakralnym.

W pewnym i ściśle ograniczonym ujęciu można by tu widzieć pewną zbieżność, polegającą na tym, że podczas posiedzeń badawczych i dyskusyjnych biskupi mają wolność wyra-

zania swych myśli i życzeń. Między Soborem Powszechnym i Parlamentem zachodzą jednak liczne i głębokie różnice, wynikające z różnic istoty i celów tych dwóch zgromadzeń oraz z odmiennego charakteru prawnego ich uczestników. Biskupi bowiem, choć są świadkami i interpretatorami wiary chrześcijańskiego ludu, którą można by określić jako podstawę, to jednak otrzymują swe uprawnienia i władzę nie od ludu lecz od Boga, poprzez fakt wolnego ich wyboru, dokonanego przez papieża.

Ponadto biskupi, zebrani na soborze w jedności z papieżem i pod jego najwyższą władzą, posiadają dar nieomyślności przy podejmowaniu ostatecznych i definitywnych decyzji w dziedzinie wiary i obyczajów. Wreszcie biskupi na soborze sprawują nie tylko władzę nauczającą i prawodawczą, lecz także wykonawczą i sądowniczą. Wystąpiło to np. na III Soborze Laterańskim (w r. 1179), na którym ratyfikowano pokój z Fryderykiem Barbarossą oraz na Soborze Lyonńskim, który potępił cesarza Fryderyka II (1245 roku).

Po omówieniu aspektów doktrynalnych — jeśli je tak można określić — zagadnienia, ilustrowanych bardzo ciekawymi przykładami i uwagami, kard. Tardini, poruszył wobec dziennikarzy pewne szczegóły historyczne i sprawy aktualne.

Oświadczył on m. in., że Pius XII brał pod uwagę możliwość zwołania soboru i że nieliczny zespół uczonych kapłanów przeprowadził już pewne prace, które będą mogły być zużytkowane.

Językiem używanym podczas Soboru będzie łacina, jako język Kościoła, szczególnie przystosowany do wyrażania w sposób precyzyjny, jasny i zwięzły pojęć doktrynalnych i norm karności. Kardynał dodał, że na razie nie przewiduje się zastosowania systemu równoczesnych tłumaczeń, odbieranych przez słuchawki, gdyż w dziedzinie wiary jedno słowo oddane źle, a choćby tylko niewłaściwie, może się stać źródłem nieporozumień.

Imponująca działalność przygotowawcza

Odnosnie daty soboru, kardynał oświadczył, że trudno jest coś przewidywać, gdyż znajdujemy się dopiero w fazie przygotowań przedwstępnych. W analogicznej fazie poprzedzającej Sobór Watykański, Komisja obradująca pod przewodnictwem Mons. Ludwika Jacobini, konsultora i sekretarza Kongregacji karności kościelnej, potrzebowała ponad rok czasu na zbadanie 224 odpowiedzi biskupów, składających się na tom 423-stronnicowy. Obecnie ilość odpowiedzi jest przeszło dwukrotnie więk-

sza, co wymaga dłuższego i bardziej skomplikowanego opracowania. Upłyną więc przynajmniej trzy lata przygotowań, zanim będzie można przystąpić do obrad Soboru.

W każdym razie Komisja pracuje sprawnie. Zwrócono się o sugestie i życzenia do wszystkich biskupów rezydencjalnych i tytularnych, do nuncjuszów i delegatów apostolskich, do prałatów i opatów „nullius”, do administratorów i egzarchów apostolskich, do przełożonych generalnych zakonów. Ogółem biorąc nawiązano kontakt z około 2.700 osobami. Dotychczas otrzymano ponad 1.600 odpowiedzi, przy czym szczególnie wysoki jest odsetek, bo około 80% wpłynął już od biskupów rezydencjalnych.

Kongregacje Rzymskie utworzyły już w swych ramach wewnętrzne komisje badawcze, złożone z konsultorów, oficjalistów i uczonych różnych narodowości, dla formułowania wniosków, które będą przedłożone Komisji Przygotowań Wstępnych.

Wreszcie wszystkie Uniwersytety kościelne i katolickie zostały wezwane do przygotowania pogłębionych opracowań z zakresu swej specjalności, na temat zagadnień, które należałoby omówić i rozstrzygnąć na Soborze. Termin nadsyłania odpowiedzi przez Uniwersytety ustalono na 30 kwietnia 1960 r.

Tymczasem Sekretariat Komisji Przygotowań Wstępnych przystąpił do katalogowania i układania według zagadnień stale napływających odpowiedzi. Jest to praca dość skomplikowana, biorąc pod uwagę znaczną ilość odpowiedzi.

Dla uspokojenia wreszcie dziennikarzy kardynał Tardini zapewnił, że powstanie Biuro Prasowe, które umożliwi im otrzymywanie dokładnych i aktualnych informacji o przebiegu poszczególnych faz Soboru.

O. Bernard Przybylski OP

DZIESIĘCIOLECIE SĄDU BISKUPIEGO W GORZOWIE WLKP.

W s t ę p

Z pośród bardzo ważnych przeobrażeń jakie się dokonały w naszych osobliwych czasach — jedna z najważniejszych, to zmiany geopolityczne mapy świata i demograficzne — w składzie ludności poszczególnych państw.

Wstępna ich faza urzeczywistniała się po pierwszej wojnie światowej, zaspakajała ona bowiem tylko połowiczne aspiracje narodów środkowej Europy.

Druga faza nastąpiła po załamaniu się potęgi hitlerowskiej.

I co jeszcze z naszego religijnego punktu widzenia bardzo ważne, to po odejściu fali protestantyzmu ustąpienia miejsca powracającemu w masie katolicyzmowi.

Przeżyliśmy więc procesy o niezwyklej doniosłości historycznej. Komplikacje demograficzne okazują się tym większe, że ze względu na różnorodne pochodzenie dzielnicowe i odmienny układ mozaiki wyznaniowej, przybysze z terytoriów wschodnich o swoistych, odmiennych od zachodnich cywilizacyjnych i gospodarczych warunków życia, muszą przystosować się do nowego bytowania na Ziemiach Zachodnich i to jeszcze w okresie dogłębnych zmian stosunków socjalnych, gospodarczych czy kulturalnych, jakie przynosi ze sobą obecna rzeczywistość.

Toteż w czasach tak bardzo skłóconych jak obecnie, Kościół katolicki od razu przystąpił do swej pracy w rozgwarze narastających nowych form ustrojowych. Wojna nie tylko gospodarczo zdewastowała kraj nasz, ale zburzyła sumienie ludzkie, życie rodzinne, zdeptała prawo Boskie i kościelne.

Trzeba było więc od razu, gdy opadły dymy z pobojuwisk, zanim jeszcze nie wystygły pogorzelska wsi i miast, zabrać się do intensywnej pracy. Ówczesny Prymas Polski August Kardynał Hlond, dekretem wydanym w Uroczystość Wniebowzięcia Najśw. Maryi Panny z dnia 15 sierpnia 1945 roku, tworzy pięć nowych jednostek kościelnych na Ziemiach Odzyskanych i w tym Administrację Apostolską, Lubuską, Kamieńską i Prałaturę Pilskiej. W jej skład terenowy weszły wymieniona Prałatura Pilska, część diecezji berlińskiej i część diecezji wrocławskiej. Siedzibą nowoutworzonej Administracji Apostolskiej stał się Gorzów Wielkopolski. Obszar Administracji wynosił 44.229 km². Jest to terytorialnie największa jednostka kościelna w Polsce. Na Administratora Apostolskiego nowego terytorium kościelnego został powołany Ks. Dr Edmund Nowicki z Poznania, Wiceoficjał Sądu Arcybiskupiego i Kanclerz Kurii Metropolitalnej, wytrawny prawnik, praktyk życiowy, światły kapłan, pełen zaparcia i poświęcenia dla sprawy Bożej i Polski na Ziemi Lubuskiej i Pomorzu Zachodnim.

Pełna żywotność i koordynowana osobowość Ks. Administratora Apostolskiego znajduje olbrzymie pole dla swego doświadczenia życiowego i prawnego przy organizowaniu zupełnie nowej diecezji odrzańsko-morskiej. W jego osobie kapłani i lud wierny zdobyli wielkiego sternika na tych rozległych terenach i dla różnorodnych kwestii. Można to poznać po jas-

nych, zwięzłych i rzeczowych opracowaniach zamieszczonych w Zarządzeniach Administracji Apostolskiej Kamieńskiej, Lubuskiej i Prałatury Pilskiej. Stąd dzięki Jego pracy rozpoczął się rozkwit Kościoła katolickiego na Ziemi Lubuskiej i Pomorzu Zachodnim. We wspólnym kształtowaniu się nowej rzeczywistości pod przewodnictwem energicznym pierwszego Administratora rośnie nowa diecezja gorzowska. Fakt ten wkrótce zadziwił wielu. Na terenie prastarego biskupstwa kołobrzeskiego i lubuskiego, wolińsko-kamieńskiego, po półwiecznej przerwie, za cenę pracy od podstaw, od pustych kościołów, zburzonych ołtarzy, zaczyna tętnić życie katolickie.

Jak przed wiekami pierwsi Piastowie ustalają suwerenność Polski na Pomorzu Zachodnim i przyłączają do Państwa Polskiego teren etnicznie przynależący, gdzie równocześnie dotarła z Polski na Pomorze wiara chrześcijańska, tak dziś kościołom dane było w osieroconych i wyzębionych świątyniach Bożych światła lampy niegasnącej przed Jezusem, Który zamieszkał znów w opuszczonych dotąd ołtarzach. W ten sposób wrócił znów Chrystus na teren Pomorza Zachodniego. Matka Boża zaś, której kult znikł na tych ziemiach w czasach protestanckich, odbiera znów pełną chwałę.

Zorganizowanie jednak życia religijnego w Administracji Gorzowskiej, było rzeczą niesłychanie trudną. Protestantyzm bowiem miał tutaj około 750 gmin. Budowę zorganizowanego życia kościelnego trzeba było więc zaczynać całkowicie od fundamentów. Na terenie diecezji nie było żadnej Kurii Biskupiej, ani żadnej innej instytucji diecezjalnej. Wszystkie kościoły poprotestanckie nie miały żadnego sprzętu liturgicznego. Wszystko trzeba było poddać gruntownym przeróbkom wewnętrznym, aby nabrały charakteru kościołów katolickich, a lud napływający był bardzo ubogi, bo wyniszczony wojna i tułaczkami.

Jednym z najważniejszych problemów życia na nowych terenach, stał się problem obsługi religijnej, wciąż napływającej rzeszy Polaków, obejmujących w posiadanie opróżnione ziemie.

Do zaspokojenia potrzeb religijnych ludności, było konieczne szybkie zorganizowanie aparatu diecezjalnego i podstawowych instytucji kościelnych.

Bóg pobłogosławił pracy i trudom w powstającym nowym życiu religijnym, na tych ziemiach rozległych i pokrytych ugorami. Z każdym dniem, miesiącem i rokiem zcalały się myśli i wysiłki we wspólnym kształtowaniu się nowej rzeczywistości. Administrator Apostolski z niespożytą energią organizuje Ku-

rię, Seminarium Duchowne Niższe i Wyższe, ukazuje się pierwszy „Tygodnik Katolicki” na Ziemiach Odzyskanych, pod redakcją ks. Kazimierza Łabińskiego¹⁾). Diecezja gorzowska w krótkim czasie dorównała diecezjom w centrum kraju. O rokwie Kościoła na Ziemi Lubuskiej i Pomorzu Zachodnim pisał Prymas Polski Stefan Kardynał Wyszyński w swym liście z dnia 5 października 1950 roku do Administratora Apostolskiego: „Eksceleńco. Gdy swego czasu dzięki łaskawej gościnności Waszej Eksceleńcji te Ziemie zwiedzałem, byłem głęboko wzruszony ogromem błogosławionej pracy Kościoła dla Ziemi Odzyskanych. Widziałem lud wypełniający świątynie, widziałem kapłanów niezmordowanych w trudzie, widziałem Seminarium Duchowne w pełni rozwoju, widziałem Administrację Apostolską Gorzowską doskonale zorganizowaną, poziomem swej pracy nie ustępującą w niczym diecezjom w centrum kraju. Widocznie błogosławieństwo Boże spoczywa na pracy Waszej Eksceleńcji i Jego duchowieństwie.

Życzę pragnę, aby pracą Waszej Eksceleńcji wiązała Administrację Apostolską Gorzowską coraz silniejszymi więzami z Kościołem powszechnym, by ta praca wydała swe błogosławione owoce i w doczesnych poczynaniach narodu naszego...”

¹⁾ Opracowano pierwszy schematyzm Administracji Apostolskiej, pod redakcją ówczesnego Kanclerza Kurii, który wydano w 1949 roku.

²⁾ L. dz. 7560/50 Gorzów, dnia 4 listopada 1950 r. Przewielebny Ks.

Ustanowienie i organizacja Sądu Administracji Apostolskiej

W miarę jak kzepła struktura organizacyjna, zjawia się jeszcze nowa potrzeba. Życie rodzinne po przejściach wojennych i wielkich przerzutach ludności w bardzo wielu wypadkach legło w ruinie. — Wiele ran małżeństwu katolickiemu zadała ostatnia straszna wojna. W uroczystość więc Chrystusa Króla, dnia 29 października 1950 roku, Ks. Administrator Apostolski ustanawia Sąd Duchowny.

W tym właśnie dniu, przed pięciu laty, Ks. Administrator odbył swój ingres do Katedry Gorzowskiej.

Prace wstępne poprzedzające ten fakt historyczny w diecezji oraz organizację Sądu polecono ówczesnemu Kanclerzowi Kurii Gorzowskiej Ks. dr Józefowi Michalskiemu, kapłanowi z archidiecezji gnieźnieńskiej, który przybył do Kurii gorzowskiej na polecenie swego Ordynariusza Augusta Kardynała Hlonda.

Otwarcie Sądu Duchownego nastąpiło 30 października 1950 roku, o godz. 15-tej, w rezydencji Ks. Administratora Apostolskiego w Gorzowie, przy ulicy 30 Stycznia 1.

Na zaproszenie Kurii Administracji Apostolskiej zgromadzili się:

1. Ks. Prałat dr Kazimierz Karłowski, Oficjał Metropolitalnego Sądu Duchownego w Poznaniu,
2. Ks. dr Antoni Rojko, Wikariusz Generalny Kurii,
3. Ks. dr Gerard Domogała, Rektor Wyższego Seminarium Duchownego,
4. Ks. dr Józef Michalski, Konsultor Diecezjalny i b. Kanclerz Kurii,
5. Ks. Józef Czapran, dziekan choszczeński,
6. Ks. Alojzy Piłat, dziekan stargardzki,
7. Ks. dr Mieczysław Kmiecński, proboszcz parafii Św. Krzyża w Gorzowie,
8. Ks. dr Augustyn Godziek, Wicerektor Wyższego Seminarium Duchownego,
9. Ks. dr Antoni Baciński, profesor Wyższego Seminarium Duchownego,
10. Ks. mgr Jan Kuś, profesor Wyższego Seminarium Duchownego,
11. Ks. mgr Adam Cichoń z Gorzowa.

Powitawszy zaproszonych gości Ks. Administrator Apostolski w przemówieniu wstępnym podzielił się z zebranymi z zamiarem utworzenia Sądu Duchownego, jako wykończeniem swej pięcioletniej działalności na terenie Administracji Apostolskiej Lubuskiej, Kamieńskiej i Prałatury Pilskiej. Po przemówieniu Ks. Administratora Apostolskiego, Ks. Józef Michalski odczytał wobec całego grona dekret o utworzeniu Sądu Duchownego w Gorzowie¹⁾, przy czym Ordynariusz diecezji wręczył poszczególnym obecnym dekrety nominacyjne i tak zostali powołani:

1. na oficjała sądu ks. dr Józef Michalski,
2. na notariusza sądu ks. mgr Adam Cichoń,
3. na promotora sprawiedliwości ks. dr Augustyn Godziek,
4. na obrońcę węzła małżeńskiego ks. mgr Jan P. Kuś,
5. na sędziów prosynodalnych:
 - a) ks. Józef Czapran,
 - b) ks. Alojzy Piłat,

¹⁾ Gorzów Wlkp., dnia 29 października 1950 r. L. dz. 7374/50 DEKRET o ustanowieniu Sądu Duchownego Administracji Apostolskiej Kamieńskiej, Lubuskiej i Prałatury Pilskiej. W Imię Trójcy Przenajświętszej. Ku większej chwale Chrystusa, Króla Nieba i Ziemi, i ku zbawieniu dusz mojej pieczy powierzonych ustanawiam niniejszym Sąd Duchowny Administracji Apostolskiej Kamieńskiej, Lubuskiej i Prałatury Pilskiej.

(—) Ks. Edmund Nowicki Administrator Apostolski

(—) Ks. Marian Kumala Kanclerz Kurii.

c) ks. dr Mieczysław Kmiecński,

d) ks. dr Antoni Baciński.

Po zaprzysiężeniu w kaplicy domowej wszystkich wyżej wymienionych przez Ks. Administratora Apostolskiego oraz po podpisaniu rot przysięgi przez przysięgających, obecny ks. oficjał, prałat dr Karłowski złożył sprawozdanie z biegu spraw, jakie z terenu Administracji Apostolskiej Gorzowskiej toczyły się przed Metropolitalnym Sądem Duchownym w Poznaniu w czasie od 1945 roku do obecnej chwili. Na podstawie bowiem indultu apostolskiego z dnia 20 listopada 1945 roku, a przedłużonego dnia 30 grudnia 1948 roku, sprawy procesowe prowadził Metropolitalny Sąd Duchowny w Poznaniu.

Sprawozdanie ks. oficjała Karłowskiego przedstawiało się następująco:

1. o orzeczenie nieważności małżeństwa wpłynęło 118 spraw, załatwiono wyrokiem 104,
 2. o dyspensę papieską od małżeństwa niedopełnionego wpłynęło 6 spraw, załatwiono 5,
 3. o rozdzielenie czyli separację od wspólnego pożycia małżeńskiego wpłynęło 17 spraw, załatwiono 17,
 4. o stwierdzenie zgonu wpłynęło 775 spraw, załatwiono 736.
- Przekazano do dalszego załatwienia nowemu Sądowi w Gorzowie:

1. o stwierdzenie nieważności małżeństwa 48 spraw,
2. o dyspensę papieską 5 spraw,
3. o rozdzielenie czyli separację od wspólnego pożycia małżeńskiego 1 sprawę,
4. o stwierdzenie zgonu 64 spraw.

Następnie ks. oficjał Michalski przejąwszy od ks. oficjała prałata dra Karłowskiego agendy spraw sądowych pochodzących z terenu naszej Administracji Apostolskiej, dopełnił swym przemówieniem uroczystości inauguracyjnych. Ks. Administrator Apostolski zamknął wreszcie posiedzenie inaugurujące Sąd Duchowny przy Administracji Apostolskiej w Gorzowie.

Zakres władzy ks. oficjała Michalskiego został określony dekretami z dnia 30 października 1950 r.¹⁾, 4 listopada 1950 r.²⁾,

¹⁾ L. dz. 7375/50 Gorzów, dnia 30 października 1950 r. Przewielebny Ks. dr Józef Michalski Gorzów. Niniejszym mianuję Przewielebnego Ks. Doktora Oficjałem Sadu Duchownego mojej Administracji Apostolskiej. Sprawy, które Przewielebny Ksiądz Oficjał będzie poza tym załatwiał w trybie administracyjnym określe osobno.

(—) Ks. Edmund Nowieki Administrator Apostolski.

(—) Ks. Marian Kumala Kanclerz Kurii.

²⁾ L. dz. 7560/50 Gorzów, dnia 4 listopada 1950 r. Przewielebny Ks. Oficjał dr Józef Michalski w miejscu. Niniejszym zlecam Przewielebnemu Księdzu Oficjałowi przeprowadzenie następujących spraw: I. Wszel-

kie sprawy o dyspensę od małżeństwa niedopełnionego zgodnie z przepisami prawa kanonicznego i obowiązującymi instrukcjami. II. Wszelkie sprawy wymienione w kan. 1990-1992. III. Wszelkie sprawy dot. separacji małżeńskiej (kan. 1128 sq) z udziałem dwóch sędziów asesorów w wypadkach szczególnie zawiłych. IV. Wszelkie sprawy dot. domniemanej śmierci zgodnie z instrukcjami Stolicy Świętej, z udziałem dwóch asesorów w wypadkach szczególnie zawiłych. W wypadkach dekretów negatywnych należy strony uświadomić: 1. że w razie uzyskania dalszego materiału dowodowego mogą w swoim czasie sprawę ponownie przedłożyć, 2. lub że mogą odwołać się do Ordynariusza w terminie miesiąca od otrzymania dekretu. — W razie odwołania się do Ordynariusza wyznaczy Przewielebny Ksiądz Oficjał celem rozstrzygnięcia sprawy jednego z sędziów na przewodniczącego, a dwóch dalszych na asesorów. Przewodniczący ten powiadomi stronę, że przystępuje do ponownego rozpatrzenia sprawy z polecenia Ordynariusza. W razie dekretu negatywnego przewodniczący powiadomi strony jak wyżej ad 1.

(—) Ks. Edmund Nowicki Administrator Apostolski.

6 października 1951 r.¹⁾ oraz inne upoważnienia z oznaczonym terminem²⁾.

¹⁾ Prymas Polski — N. 4100/51/R. DEKRET. Przychylając się do prośby Oficjała Sądu Duchownego w Gorzowie, na mocy szczególniejszych upoważnień nadanych mi przez Stolicę Apostolską, niniejszym zlecam Petentowi wszelkie upoważnienia, które według przepisów Instrukcji Św. Kongregacji Sakramentów z dnia 15 sierpnia 1936 roku są zastrzeżone Ordynariuszowi miejscowemu. — Równocześnie upoważniam Oficjała Sądu Duchownego w Gorzowie do naznaczania lekarza po myśli art. 6 Instrukcji Św. Kongregacji Św. Oficjum dla spraw przez siebie prowadzonych.

Warszawa, dnia 6 października 1951 r.

L. S. (—) † Stefan Kard. Wyszyński.

²⁾ Prymas Polski — N. 4196/57/P. (ad K I 10 — 17/57) DEKRET. Przychylając się do prośby J. E. Ks. Biskupa Gorzowskiego, na mocy szczególniejszych uprawnień udzielonych Nam przez Stolicę Apostolską, niniejszym upoważniam Trybunał Gorzowski do przyjmowania i rozpatrywania spraw sądowych w sprawach o orzeczenie nieważności małżeństw petentów zamieszkujących na terenie Ordynariatu Gorzowskiego w tych wypadkach, w których sąd kompetentny znajduje się poza granicami kraju. — Równocześnie upoważniam Oficjała wymienionego Sądu Duchownego do udzielania prawa skargi petentom wyznania akatolickiego w tych wypadkach, w których dobro ogólne wymaga przeprowadzenia procesu.

Powyższy indult jest ważny na okres trzech lat.

Warszawa, dnia 28 października 1957 r.

L. S. (—) † Stefan Kard. Wyszyński.

Według wyżej wymienionych dekretów, poza sprawami, które ks. oficjał załatwia na drodze procedury zwyczajnej przewidzianej Kodeksem Prawa Kanonicznego i innych przepisów, osobno zostały określone sprawy, które załatwia w trybie administracyjnym.

Sąd Biskupi w służbie Boga i człowieka.

W dniu 29 października 1960 roku mija 10 lat istnienia Sądu Biskupiego w Gorzowie.

Jeżeli ważne i wielkie jest zadanie Sądu Duchownego w całym Kościele katolickim, to w szczególności na Ziemiach Zachodnich. A jeżeli kiedyś Sąd Duchowny miał ważną rolę do spełnienia, to teraz w czasie powojennym, kiedy odczuwa się brak poszarowania autorytetu prawa. Po licznych przejściach pierwszej i drugiej wojny światowej w stosunkach ludzkich zaistniało wiele nadużyć. Zwłaszcza rozpowszechniło się na naszych zachodnich rubieżach wiele obyczajów niezgodnych z prawem. Kościół katolicki jak zawsze tak i teraz rozumie potrzebę ładu, organizuje życie religijne w warunkach jakie istnieją i zmierza do utrwalenia polskości na Ziemiach Zachodnich.

Celem zrozumienia jak wielki był wysiłek Kościoła i ile włożono pracy w zorganizowanie prawnego życia katolików na Ziemiach Zachodnich, ucieknijmy się do statystyki spraw wpływających do tutejszego Sądu Duchownego oraz wyroków w sprawach małżeńskich, względnie czynności, które Sąd Biskupi wykonał.

1. Spraw o nieważność małżeństwa wpłynęło 1959, wyroków wydano 982 + 37, apelacji wysłano 562, wróciło załatwionych 480, reszta jeszcze czeka na rozstrzygnięcie.
2. Spraw o dyspensy od małżeństwa niedopełnionego wpłynęło 79, w tym załatwiono 26.
3. Spraw o separacje małżonków wpłynęło 31, z tego załatwiono 18.
4. Spraw o domniemaną śmierć wpłynęło 1973, z tego załatwiono pozytywnie 1637.
5. Rekwizycji innych Sądów Duchownych wpłynęło 3065, z czego załatwiono 3014.

Mając na uwadze zaś, że w każdej sprawie zainteresowanych jest kilka osób należy przyjąć, że kilka tysięcy ludzi, którzy wykluczeni byli ze społeczności katolickiej — kilka, czy kilkanaście, a może kilkadziesiąt lat nie przystępowali do Sakramentów św. — nagle otworzyły się dla nich podwoje do źródeł wszelkiej łaski, jak dla jeleni, które pragną wód żywych. Ile było z tego powodu radości niech świadczą listy dziękczynne.

Po tych danych przejdźmy do omówienia obecnego składu Sądu Biskupiego w latach od 1950 — 1960 roku i wkładu sił jakie poczynił każdy w tym okresie.

Udział księży sędziów w wyrokowaniu spraw o nieważność małżeństwa i dochodzenia spraw o uznanie domniemanych śmierci przedstawia się następująco:

1. Ks. oficjał dr Józef Michalski wydał wyroków 932, dekretów o domniemaną śmierć 1020.
2. Ks. wiceoficjał dr Mieczysław Kmiecinski wydał wyroków 327, dekretów o domniemaną śmierć 648.
3. Ks. prof. dr Antoni Baciński wydał wyroków 62, dekretów o domniemaną śmierć 188.
4. Ks. dziekan Józef Czapran wydał wyroków 95, dekretów o domniemaną śmierć 214.
5. Ks. prof. dr Jan Kasztelan wydał wyroków 100, dekretów o domniemaną śmierć 134.
6. Ks. prof. dr Franciszek Kuczka wydał wyroków 391, dekretów o domniemaną śmierć 240.
7. Ks. proboszcz Stanisław Bielski wydał wyroków 46, dekretów o domniemaną śmierć 53.
8. Ks. notariusz Augustyn Erdmann wydał wyroków 120, dekretów o domniemaną śmierć 185.
9. Ks. dziekan Kazimierz Michalski wydał wyroków 72, dekretów o domniemaną śmierć 179.
10. Ks. dyrektor mgr Józef Ferensowicz wydał wyroków 35, dekretów o domniemaną śmierć 9.
11. Ks. prof. dr Józef Wiejaczka wydał wyroków 223, dekretów o domniemaną śmierć 152.
12. Ks. prof. mgr Wincenty Węgrzyn wydał wyroków 261, dekretów o domniemaną śmierć 165.
13. Ks. prof. mgr Stanisław Kaczmarczyk wydał wyroków 27, dekretów o domniemaną śmierć 6.

Udział Promotora Sprawiedliwości:

Ks. wicerektor dr Augustyn Godziek brał udział w 44 sprawach wyrokowych.

Obroncy węzła małżeńskiego:

1. Ks. prof. dr Jan P. Kuś brał udział w 320 sprawach.
2. Ks. proboszcz Henryk Kowalczyk brał udział w 355 sprawach.
3. Ks. dyrektor mgr Wiktor Panecki brał udział w 108 sprawach.
4. Ks. dziekan Kazimierz Michalski brał udział w 198 sprawach.
5. Ks. proboszcz Wincenty Lesiak brał udział w 21 sprawach.

Adwokatami byli ks. dr Adam Cichoń i p. mgr Edward Dzitko.

Przekrój religijno moralny i przekrój wszystkich spraw małżeńskich rozpatrywanych przez Sąd Biskupi stanowi, rzecz zrozumiała, zagadnienie ciekawe, zasługujące na specjalne studium, ale tego nie zakresliłem sobie w opracowaniu niniejszego tematu.

Przy rozpatrywaniu statystyki trzeba koniecznie zwrócić uwagę na tytuły spraw, ponieważ one dostarczają wiele cennych spostrzeżeń dla duszpasterstwa bardzo przydatnych. Z ogólnej liczby wyroków wydanych w tutejszym Sądzie w ciągu 10 lat, przypada na:

- 1) przymus 552 wyroków.
Do innych tytułów częściej powtarzających się spraw wyrokowanych należy zaliczyć następujące:
- 2) bigamia po stronie męża 150 wyroków;
bigamia po stronie żony 24 wyroków;
- 3) symulacja 125 wyroków;
- 4) warunek pod różnymi postaciami 24 wyroków;
- 5) choroba umysłowa 23 wyroków;
- 6) niezdolność fizyczna do życia małżeńskiego 38 wyroków.

Działalność i współpraca w Sądzie.

Ponieważ Kościół przypisuje małżeństwu duże znaczenie dla dobra społeczności chrześcijańskiej i świętości rodziny dlatego wszystkich, którzy mieli udział w prowadzeniu spraw małżeńskich zawsze ożywiała i łączyła jedność celu. Wszyscy byli świadomi, że jedność ta i współpraca w sprawach małżeńskich urzeczywistnia się przez kierowanie się ku temu celowi i uważali sobie za ścisły obowiązek podporządkowania się jemu. Celem ten był sąd zgodny z prawdą i prawem. Każdy dążył do urobienia sobie pewności moralnej takiej, która wyklucza wszelką wątpliwość rozsądną co do prawdziwości faktu. Zdawano sobie sprawę, że wspomniana pewność moralna powinna mieć charakter obiektywny, a nie może być oparta na wycuciu subiektywnym członka Trybunału. Czyniono wszystko, by w procesach nie miały miejsca jakiekolwiek pomyłki, krzywoprzysięstwa. W tym celu pouczano o ważności przysięgi przysięgających. Czyniono wszystko, by zapobiec podstępom lub oszustwom jakiegokolwiek rodzaju. Członkowie Trybunału zachowywali wielką czujność sumienia, a w razie potrzeby przypominali innym, że procesy są prowadzone nie przed Trybunałem ludzkim, lecz Boga wszystko wiedzącego i stąd wydawane wyroki nie mają znaczenia przed Bogiem i w sumieniu,

o ile z powodu jakiegokolwiek podstępu czy oszustwa miały by się z prawdą.

Jeżeli chodzi o Sędziów to każdy starał się dociekać i ustalać zgodnie z prawdą, czy węzeł małżeński zewnętrznie zawarty istnieje w rzeczywistości względnie czy zachodziły niezbędne dane do rozwiązania go. Po ustaleniu tej sprawy wydawano wyroki zgodnie z rzeczywistością i w poczuciu swej godności i odpowiedzialności.

Obroncy węzła małżeńskiego współpracując w osiągnięciu celu wspólnego dociekali, wydobywali i wyjaśniali wszystko to, co może być przytoczone na korzyść węzła małżeńskiego, ale tak, by to było zgodne z obiektywną prawdą. Nie zadawali się pobieżnym przejrzeniem akt. Sędzia znajdował w starannej pracy Obroncy węzła pomoc i uzupełnienie własnej pracy. Obroncy jednym słowem byli na służbie prawdy istniejącej w rzeczywistości.

Także Promotor Sprawiedliwości czynił wszystko, by stać na służbie prawdy.

Adwokaci pomagali swoim klientom sformułowaniem skargi powodowej, w prawidłowym określeniu przedmiotu i podstaw sporu, w uwypukleniu decydujących momentów faktu podlegającego sądowi. Wskazywali potrzebne dowody, niezbędne dokumenty, wyjaśniali jakich należy przytoczyć świadków, jednym słowem zbierali wszystko to, co może być przytoczone na korzyść żądań swego klienta. Ostatecznym celem było wyjaśnienie prawdy.

Podobnie wszyscy biegli unikali tego, co sprzeciwiałoby się służbie należytej sprawiedliwości, do której zobowiązywało ich prawo Boże i złożona przysięga.

Trudności w pracy.

Każdy owoc jest wynikiem trudu i cierpienia. Podobnie i praca w Sądzie połączona była z rozmaitymi trudnościami.

Sprawy sądowe z konieczności wymagają skrupulatnego przeprowadzania badań stron tzn. małżonków i świadków, a niekiedy i biegłych.

Przesłuchanie utrudnia i ta okoliczność, że wymienione osoby mieszkają przeważnie w rozproszeniu. Stąd trzeba niekiedy przeprowadzać długą i uciążliwą korespondencję z zagranicznymi placówkami i instytucjami kościelnymi, jak Polska Misja Katolicka w Paryżu, Polska Misja Katolicka w Londynie, Kuria Biskupia dla Polaków w Frankfurcie a/M. Liczne były rekwizycje wysyłane do Sądów Biskupich w Kanadzie, Stanach Zjednoczonych, Krajach Ameryki Południowej, Australii, ZSRR, Litwie, Łotwie, Belgii, Jugosławii, Bułgarii, na

Węgrzech, Rumunii, Niemczech, we Włoszech, Francji i innych. Zdarza się niejednokrotnie, że jedna strona ukrywa się celowo, nie podając swego właściwego miejsca zamieszkania, co zmusza Sąd do ponownego wzywania, wyszukiwania nowych świadków lub załatwienia sprawy zgodnie z przepisami w wypadku, gdy strona lub świadek uchyla się od zeznań. Duszpasterze na terenie diecezji napotykają bardzo często na trudności przy formułowaniu składu Sądu Delegowanego, ze względu na brak kapłanów i rozległy teren. Co się tyczy kapłanów, to jako kilkuletni naoczny świadek jestem pełen uznania dla ich wielkiego poświęcenia w pracy duszpasterskiej. Wielu już legło jako rycerstwo Chrystusowe w boju o dusze nieśmiertelne jak kamienie węgielne; wielu uległo kalectwu do końca życia w posługiwaniu braciom. Zlecenia Sądu wykonują w niezmordowanym trudzie, z gorliwością i chętnie mimo innych rozlicznych zajęć, bo są świadomi, że zaniedbania w tym względzie są ciężkimi winami w sumieniu, gdyż chodzi tu o ważne dobro osobiste bliźniego i o położenie kresu ciężkim grzechom jednej lub obu stronom małżonków.

O wielkim wysiłku w tym względzie świadczy ilość korespondencji, której w okresie 10 lat wpłynęło 46.570, a wysłano 65.620.

Jak bardzo zawile są problemy w sprawach małżeńskich i ile wymagają pracy wskazuje na to sam Kodeks w kan. 1620. Mówi mianowicie, że termin do ukończenia procesu w pierwszej instancji nie powinien przekraczać dwóch lat, w drugiej zaś instancji jednego roku. Przed kilku miesiącami Sąd tutejszy jako Trybunał Apelacyjny, delegowany przez Księdza Prymasa Polski z kolei jako szósty Sąd, zakończył sprawę o nieważność małżeństwa wyrokiem pozytywnym. Proces trwał dwanaście lat. Inny klasyczny przykład zawilości problemu, to sprawa obecnie jeszcze w toku, do której Ksiądz Prymas delegował tutejszy Sąd jako trzecią instancję. Proces toczy się od 1931 roku. Powód, to człowiek stojący prawie nad grobem; gorąco pragnie uregulować sprawę swego sumienia.

Obowiązki duszpasterskie, a proces małżeński.

Cały Kościół został ustanowiony wyłącznie dla zbawienia dusz. Stąd wszystkie funkcje prawnicze Kościoła zmierzają do tego celu. Nie ma innych funkcji w Kościele ponad te, które określa się słowami „Cura animarum” tzn. duszpasterstwo. Tak jak cała działalność Chrystusa na ziemi była nie czym innym jak tylko troską o dusze i stąd cała działalność Kościoła jest duszpasterstwem, troską o zbawienie.

Smutnym więc byłoby błędem, gdyby wykonywanie czynności prawnych uważał ktoś jako znajdujące się poza zasięgiem celu i jednolitej działalności „leges propter homines et non homines propter leges”.

Każdy kapłan powołany jest do pełnienia funkcji duszpasterskich w Kościele. W duszpasterstwie chodzi o tego rodzaju nauczanie i prowadzenie do celu nadprzyrodzonego wyznawców Chrystusa, żeby przez przyjmowanie Sakramentów św. wytrwali w łasce uświęcającej. Kto tę łaskę utracił, powinien ją odnaleźć, a do duszpasterza należy, aby przez osobisty wysiłek doprowadzić wiernych na nowo do łączności z Bogiem. Stąd wszędzie, gdzie są ludzie, samorzutnie wyłania się teren pracy duszpasterskiej. Prawo i teologia pasterska wyraźnie stwierdzają, iż duszpasterstwo jest istotną treścią pracy kapłana nad duszami, które należy doprowadzić do czynnego udziału w Mistycznym Ciele Chrystusa. Stąd każdy kapłan zajmując jakiekolwiek stanowisko w Sądzie czy też występując jako delegat Sądu np. na rozległym terenie diecezji gorzowskiej, ma obszerne pole działania duszpasterskiego na każdej wyznaczonej sobie placówce.

Proces bowiem małżeński jako akt sadownictwa kościelnego jest pochodzenia Bożego i stąd jest aktem duszpasterskim ożywionym przez Ducha Świętego i jego łaskę.

Duszpasterskie wskazania praktyczne.

Mając na uwadze na początku artykułu przytoczona statystyka oraz co dopiero podane myśli o procesach małżeńskich, przedkładam kilka wskazań praktycznych, które mogą się przydać w pracy duszpasterskiej na terenie diecezji gorzowskiej.

Pierwszym wskazaniem to przede wszystkim konieczność **dłuższego przeszkolenia małżeńskiego** w każdej parafii, które co kilka lat powinno być przeprowadzone dla młodzieży dojrzałej i dla młodych małżeństw oczywiście pod innym kątem widzenia. Koniecznie trzeba jasno tłumaczyć, że Bóg jest Twórcą małżeństwa. Wskazuje na to rozum i objawienie, tak naucza bezustannie Kościół. Małżeństwo jest więc związkiem Bożym, jest związkiem świętym, jest związkiem monogamicznym i nierozdzielalnym. Rodzinie grozi katastrofa jeżeli małżeństwa nie uważa się za instytucję potrzebną w uświęceniu i doskonaleniu swojej osobowości. Chrystusa należy zapraszać na gody, by przebóstwiał i uświęcał życie małżonków, a nie, żeby tylko zmieniał wodę na wino. Ze smutkiem trzeba stwierdzić, że: nie do rzadkości należy, że nowożeńcy przystępują do przysięgi

w podnieceniu alkoholowym. Stąd często w procesie przedkładane są żale, że nie zdawano sobie sprawy czym jest małżeństwo.

Drugim wskazaniem, to poważne, sumienne, dokładne, zgodne z instrukcjami Kościoła **przeprowadzenie egzaminu przedślubnego**. Wypełnienie bowiem tego obowiązku niewątpliwie bardzo poważnie wpłynie na zmniejszenie się liczby nieszczęśliwych małżeństw. Ileż to bowiem małżeństw kojarzy się w pośpiechu bez zastanowienia, po prostu na skutek gry zmysłów, szczególnie w wieku bardzo młodym i stąd w przeważnej części akt procesowych czyta się z przykrością „zawarłem małżeństwo bez zastanowienia, lekkomyślnie, nie zdawałem sobie sprawy”.

Jakże wiele zależy tu od uczciwego i naprawdę duszpasterskiego egzaminu przedślubnego. Jeżeli dziś jeszcze zdarza się, że w niektórych parafiach egzamin przedślubny odbywają nupturienci razem, a nawet przy rodzicach, czasami tylko wobec organisty, w dodatku w pośpiechu, aby tylko wypełnić zewnętrzny nakaz prawa pod względem formalnym, to któż może ręczyć, że takie małżeństwo będzie trwało.

Sprawa egzaminu przedślubnego, gdy chodzi o sposób przeprowadzenia go, powinna być postawiona bardzo poważnie, z poczuciem ogromnej odpowiedzialności za każde usankcjonowane wobec Kościoła małżeństwo.

Nie będzie w tej dziedzinie żadnej poprawy, dopóki nie będzie gruntownej pod tym względem renowacji kancelarii parafialnej.

Trzecim wskazaniem, to niedopuszczenie do zawierania małżeństw przed odbyciem zasadniczej służby wojskowej. Duży bowiem procent małżeństw zawartych przed odbyciem służby wojskowej ulega rozbiciu po powrocie męża z wojska. Przerwa w pożyciu małżeńskim oziębia miłość i odzwyczajają małżonków od siebie. Winę za nieszczęśliwe małżeństwa ponoszą bardzo często rodzice, opiekunowie, którzy nie zważając na wiek córki, pragną ją jak najszybciej wydać za mąż, zwłaszcza, gdy w domu jest więcej córek. Takie postępowanie z pewnością zmniejszy ilość rozbitych małżeństw.

Czwartym wskazaniem, to pouczenie wiernych o sankcjach karnych, grożących za usiłowanie zawarcia nowego związku małżeńskiego z przeszkodą węzła małżeńskiego. Jak wynika z podanej statystyki liczba takich małżeństw na terenie naszej diecezji jest zbyt duża w porównaniu z innymi diecezjami. Czyn ten bowiem stanowi w Kościele przestępstwo, za które grożą kary kościelne.

Blizsze wskazania duszpasterskie, jakie wypływają z wyżej przytoczonych statystyk, sprowadza się do większej niż dotąd troski duszpasterza o małżeństwo rozbite, szczególnie wtedy, gdy wnosi ono swą sprawę do Sądu Biskupiego.

Opowiadałem się zdecydowanie za tym, aby kapłani pracujący w duszpasterstwie traktowali swych interesantów naprawdę po duszpastersku.

Obowiązek zaś duszpasterski wymaga by zgłaszających się wiernych nie zbywać półsłówkami, ale należy do nich podejść po samarytańsku, z daleko posuniętą subtelnością, dowiedzieć się naprawdę co im dolega, co ich boli oraz starać się z najwyższą wnikliwością zaradzić trudnościom, szczególnie wtedy, gdy ma się przed sobą ludzi pełnych trosk i kłopotów życia rodzinnego. Trudności bowiem w życiu rodzinnym i konflikty w małżeństwie są bardzo często ważnymi czynnikami nerwicyzacji.

W dzisiejszych czasach życie rodzinne i moralne po przejściach wojennych i przerzutach w bardzo wielu wypadkach legło w ruinie.

Jeżeli sprawa wyraźnie nie nadaje się do rozpatrzenia sądowego, trzeba z osobą zainteresowaną przeprowadzić naprawdę kapłańską, duszpasterską rozmowę w kierunku uregulowania sprawy sumienia, po myśli nauki Kościoła. Jeżeli duszpasterz sucho odrzuci sprawę może zgodnie z prawem, Kościół petenta może więcej nie ujrzeć.

Trzeba więc koniecznie, aby duszpasterze parafialni orientowali się dobrze w tytułach nieważności małżeństwa katolickiego. Wówczas bowiem rzeczywiście przyjdą z pomocą duchową ludziom biednym, żyjącym w rozbitych małżeństwach. Dla informacji podaję tytuły spraw, które w ubiegłym dziesięcioleciu w Sądzie Biskupim w Gorzowie były podstawą do wyroku, były to: przymus bezwzględny, bojaźń z szacunku, bigamia, choroba umysłowa, impotencja organiczna absolutna, relatywna, funkcjonalna, pozorny konsens, wykluczenie potomstwa, wykluczenie pożycia małżeńskiego, wykluczenie jedności małżeństwa, wykluczenie sakramentu, dodany warunek, warunek dotyczący potomstwa, nieważny konsens spowodowany nietrzeźwością w chwili zawierania małżeństwa, nieważne pełnomocnictwo, nieważnie dokonana sanacja, brak delegacji u asystującego kapłana — błąd powszechny, brak formy kanonicznej, brak uświadomienia, pokrewieństwo, powinowactwo, różność religii, błąd zwykły, błąd istotny i niepełnoletność.

Niestety, jeszcze dziś, powiedzmy to szczerze — są duszpasterze, którzy nie interesują się żywo sprawami małżeńskimi sądowymi z terenu własnej parafii, a przecież ta dziedzina wchodzi w skład ich obowiązków duszpasterskich. Kapłan ma być zawsze w służbie człowieka będącego w niedoli. Duszpasterze mają być jakoby kamieniami tworzącymi drogę, po której człowiek idzie pewnie i bezpiecznie do ojczyzny niebieskiej.

Doceniając zaś ważność powyższych wskazań dojdziemy na pewno do wewnętrznego przekonania, że dzieła, które na ziemiach naszej diecezji gorzowskiej dokonują się niewidzialnie dla oka szarego człowieka, są konieczne i pożyteczne, a dobroć mówić będzie sama za siebie.

Wszyscy więc, nie wyłączając nikogo z pośród kapłanów, powinniśmy podać sobie ręce i z jednej strony stać na straży świętości, nierozzerwalności i trwałości małżeństwa katolickiego, a z drugiej strony w tych bolesnych, wewnętrznych przeżyciach nieszczęśliwych ludzi, którzy przedkładając skargę Sądowi wypisują ją atramentem zmieszanym ze łzami, byli naprawdę tym dobrym pasterzem, o którym tak pięknie mówi Pan Jezus: „Czy jest między wami kto, który mając sto owiec, gdyby stracił jedną z nich, czyż nie zostawi dziewięćdziesięciu dziewięciu na pustyni i nie pójdzie za owcą, która zginęła, dopóki jej nie znajdzie...”.

Z tą oto historią, takimi wynikami pracy, podanymi wskazaniami praktycznymi i postanowieniami, w czwartym roku Wielkiej Nowenny poświęconym obronie sakramentalności i nierozzerwalności małżeństwa wchodzimy w bramy drugiego dziesięciolecia Sądu Biskupiego, pod przewodnictwem Najprzewielebniejszego obecnego Ordynariusza Ks. Biskupa Dr Wilhelma Pluty, z woli Bożej i łaski Ojca Świętego, biskupa gorzowskiego, którego serdecznie prosimy o błogosławieństwo arcybiskupie.

Gorzów, dnia 1 lipca 1960 r.

(L. S)

Ks. Dr Józef Michalski
Oficjal

Z KRONIKI PARAFIALNEJ KOŚCIOŁA P. W. CHRYSTUSA KRÓLA W GORZOWIE WLKP.

I. Dzień Chorych

W dniu 13. lipca br. urządzono przy tut. parafii Dzień Chorych. Poprzedniego dnia, Kapłani odwiedzili chorych i staruszków w ich domach, słuchając Spowiedzi św. Tym, którzy nie mogli przybyć dnia następnego do kościoła, udzielono zarazem Komunii św. Nazajutrz chorych w liczbie 41, zwieziono do kościoła. Byli wśród nich niektórzy zupełnie sparaliżowani. Obraz wzruszający. Chetni mężczyźni, matki, oraz młodzież żeńska, pomagała tym najbiedniejszym przy wprowadzaniu, względnie przy wnoszeniu ich do kościoła. Odczuwali oni wszyscy, że to ich święto specjalne.

Przed Mszą św. ks. Proboszcz przemówił do nich w krótkich, a serdecznych słowach, o znaczeniu i wartości ich cierpienia, oraz o wkładzie, jaki oni wnoszą przez swoją codzienną cichą ofiarę niesienia swojego krzyża, w ogólne dobro Mistycznego Ciała Chrystusowego. Zapomniani tak często i zapoznani, a tak bardzo potrzebni światu dzisiejszemu.

Jego Excelencja Ks. Biskup Sufragan Ignacy Jeż, przesłał wszystkim chorym i staruszkom, w głębokich słowach, wyrazy życzliwej dla nich pamięci w modlitwie, wraz z zachętą do radosnego znoszenia ich cierpień na codzień i Błogosławieństwem Arcypasterskim.

W czasie Mszy św. wszyscy oni przystąpili do Komunii św. wraz z ich członkami rodzin. Na zakończenie, udzielono wszystkim Błogosławieństwa Sakramentalnego.

Po uroczystościach w kościele, wszystkich chorych poproszono na skromne śniadanko do salki parafialnej, udekorowanej przez młodzież. Tutaj ks. Proboszcz w kilku słowach nawiązał w swym przemówieniu do agapów pierwszych wieków chrześcijańskich, życząc zebrany, aby i oni poczulili się jako bracia i siostry zespoleni duchem miłości Chrystusowej z całą parafią. Wzruszający, przeżywali oni wszyscy tutaj moment, kiedy grupa małych dzieci z naręczami kwiatów, podchodziła do każdego z nich z osobna, życząc każdemu dużo pogody i radości ducha w ich utraceniu i starości.

Po skończonej uroczystości, oraz wdzięcznych słowach ze strony chorych, wszystkich odwieziono do ich domów.

II. Modlitwy wieczorne dla dziatwy i młodzieży w czasie wakacji przy kościele Chrystusa Króla w Gorzowie Wlkp.

Każdego dnia w czasie wakacyjnym, z wyjątkiem świąt i niedziel, o godz. 19-tej, dziatwa i młodzież tutejszej parafii schodzi się na 20-to minutowe modlitwy wieczorne, którym zawsze przewodniczy jeden z Kapłanów. Na wstępie podaje się zebrany krótką myśl z dnia spędzonego ku rozważaniu; potem następuje wspólny rachunek sumienia, krótkie modlitwy, Anioł Pański. Na zakończenie zostaje odśpiewana odpowiednio dobrana pieśń.

Po skończonych modlitwach, Kapłan przewodniczący, przystaje na kilka chwil z dziatwą i młodzieżą przy kościele, aby i w ten sposób w czasie wakacyjnym, utrzymać z najmłodszymi łączność duchową.

MISJE ŚW. W PARAFII KOSTRZYŃ N/O.

W parafii Kostrzyn n/O odbyły się w terminie od 21 do 29 maja 1960 r. Misje św. głosili Ojcowie Oblaci z Poznania.

Nauki misyjne głoszone były nie tylko w kościele parafialnym w Kostrzynie, ale i w kościołach filialnych: w Dąbrozynie, w Górzycy i w Drzewicach.

Udział parafian w misjach św. był bardzo liczny, szczególnie starszych i dzieci.

W czasie przeprowadzenia misji św. Ojcowie Misjonarze napotykali na wielkie trudności w kościele parafialnym w Kostrzynie na skutek tego, że kościół parafialny (kaplica) pomieści zaledwie 300 osób, a na naukach ogólnych liczba wiernych sięgała do 2.000.

Wiele kazań w czasie misji św. Ojcowie Misjonarze zmuszeni byli wygłaszać pod gołym niebem na cmentarzu kościelnym nieraz w trudnych warunkach pogody i klimatu.

Owoce misji św. były duże. Do Komunii św. przystąpiło w czasie trwania misji św. około 4.000 wiernych. Były też i nawrócenia. Misje św. zakończone zostały poświęceniem krzyża misyjnego oraz uroczystym pożegnaniem Ojców Misjonarzy przez Ks. Fr. Skalbę — proboszcza tut. parafii.

Ks. Skalba

POŚWIĘCENIE KAPLICY PUBLICZNEJ W DRZEWICACH pod wezw. Matki Boskiej Częstochowskiej należącej do parafii Kostrzyn.

Dnia 28 sierpnia 1950 r. o godz. 17,30 w Drzewicach należących do parafii Kostrzyn n/O. odbyła się wielka uroczystość. Na specjalne zaproszenie Komitetu Rozbudowy Kaplicy w Drzewicach, przybył po raz pierwszy do tut. miejscowości Jego Eks. Ks. Biskup Ordynariusz, celem dokonania aktu poświęcenia kaplicy rozbudowanej przez wiernych gromady Drzewic, Szumiłowa i Osiedla Fabryki Celulozy.

Na uroczystość poświęcenia kaplicy przybył także Ks. Prałat Władysław Sygnatowicz, Wikariusz Generalny z Gorzowa Wlkp.

W czasie uroczystego wprowadzenia Najdostojniejszego Gościa do kaplicy chór kościelny pod dyрекcją Ks. Prefekta Henryka Cudaka odśpiewał „Ecce Sacerdos Magnus”. Po krótkiej modlitwie przed obrazem M. B. Częstochowskiej umieszczonym w głównym oltarzu, Jego Eks. Ks. Bp. Ordynariusz zajął miejsce obok oltarza, a Ks. prob. Franciszek Skalba wygłosił przemówienie. Na początku swego przemówienia powitał serdecznie Najdostojniejszego Arcypasterza, Księdza Prałata Wł. Sygnatowicza. Księżę oraz wiernych, podkreślając między innymi, że gromada Drzewice po raz pierwszy przeżywa chwilę powitania konsekrowanego biskupa, Ordynariusza, prawdziwego następcę Apostołów.

Przy końcu swego przemówienia Ks. Skalba podziękował Serdecznie Najdostojniejszemu Arcypasterzowi za przyjęcie zaproszenia i za przybycie do Drzewic. Następnie podziękował Księdzu Prałatowi Sygnatowiczowi — Wikariuszowi Generalnemu za przybycie na tę uroczystość oraz za Jego starania i udzielenie odpowiednich informacji w czasie starań o rozbudowę kaplicy. Wyraził także podziękowanie wszystkim wiernym, gromady Drzewic, Szumiłowa i Osiedla Fabrycznego wymieniając jednocześnie niektóre nazwiska tych, którzy najwięcej przyczynili się do rozbudowy kaplicy.

Po tym przemówieniu Ks. Bp. Ordynariusz dokonał poświęcenia kaplicy i wygłosił przepiękne kazanie o Matce Boskiej Częstochowskiej. Podziękował także Ks. Prałatowi Sygnatowiczowi Wik. Gen. oraz Ks. prob. Skalbie za obecność i przywitanie, a wiernym za miłość za przywiązanie do Kościoła i biskupa katolickiego oraz za trud włożony przy rozbudowie kaplicy.

K R O N I K A

1) Wizytacja dekanatu myśliborskiego.

Jesionowo — 14 — 16 maja 1960 r. do bierzm. przyst.	734 osób
Mielęcin — 18 — 19 maja 1960 r. do bierzm. przyst.	411 osób
Kierzków — 19 — 20 maja 1960 r. do bierzm. przyst.	273 osób
Nowogródek — 22 — 22 maja 1960 r. do bierzm. przyst.	550 osób
Warnice — 27 — 28 maja 1960 r. do bierzm. przyst.	280 osób
Dębno — 28 — 30 maja 1960 r. do bierzm. przyst.	442 osób
Cychry — 30 — 31 maja 1960 r. do bierzm. przyst.	318 osób
Sarbinowo 31 — 1 czerwca 1960 r. do bierzm. przyst.	290 osób
Boleszkowice 1 — 2 czerwca 1960 r. do bierzm. przyst.	356 osób
Trzcinna — 9 — 10 czerwca 1960 r. do bierzm. przyst.	278 osób
Różańsko 10 — 11 czerwca 1960 r. do bierzm. przyst.	475 osób
Myślibórz 11 — 13 czerwca 1960 r. do bierzm. przyst.	474 osób

Wizytację przeprowadził J. E. Ks. Biskup W. Pluta

2) Poświęcenie pancernego tabernakulum w Toporowie.

Dnia 22. V. 1960 r. odbyło się poświęcenie pancernego tabernakulum w kościele parafialnym w Toporowie. Aktu poświęcenia dokonał ks. prof. Michał Chorzępa z Paradyża. — Uroczystość poświęcenia tabernakulum zgromadziła licznych wiernych z parafii.

3) Poświęcenie ołtarza w kościele w Wężyskach.

Dnia 5. VI. 1960 r. w uroczystość Zielonych Świąt odbyło się w kościele fil. w Wężyskach, parafia Chlebowo, poświęcenie głównego ołtarza. Poświęcenia dokonał ks. dziekan Franciszek Nowacki z Lubska.

4) Poświęcenie tabernakulum pancernego w Bobrówku.

W kościele parafialnym pod wezwaniem św. Antoniego Padewskiego w Bobrówku odbyła się w niedzielę dnia 10. VII. 1960 r. uroczystość poświęcenia pancernego tabernakulum. Poświęcenia dokonał Ks. Augustyn Erdmann, który też wygłosił do licznie zebranych wiernych okolicznościowe kazanie, a po poświęceniu odprawił sumę.

5) Poświęcenie ołtarza, tabernakulum i feretronu w Szlichtyngowej.

Dnia 29. VII. 1960 r. ks. prob. Szymusiak dokonał poświęcenia bocznego ołtarza w kośc. w Szlichtyngowej. Ołtarz ten pod wezwaniem św. Józefa Oblubieńca N. M. P. ufundowany został przez mistrza stolarskiego w Szlichtyngowej, w całości dostosowany jest do stylu kościoła.

Dnia 31. III. 1960 r. w tymże kościele odbył się akt poświęcenia pancernego tabernakulum. Dokonał tego miejscowy proboszcz, ks. Szymusik, w obecności ks. Muchy z Drzewic i ks. W. Maryniaka z Zamysłowa.

Tego dnia poświęcono w kościele w Szlichtyngowej feretron Najśw. Rodziny. Feretron ten w stylu neogotyckim sprezentował parafianin Stanisław Słezek, o olejny obraz do feretronu postarał się ks. prob. H. Szymusik.

Poświęcenie pancernego tabernakulum i feretronu zgromadziło w kościele na nabożeństwie wielką liczbę wiernych.

6) Poświęcenie ołtarza św. Elżbiety w Wierzchowie Człuch.

W dniu odpustu parafialnego 17 lipca 1960 r. wobec licznie zgromadzonych parafian został poświęcony w kośc. parafialnym w Wierzchowie drugi ołtarz boczny pod wezw. św. Elżbiety.

Poświęcenia dokonał w asyście trzech innych księży Przew. Ks. Dyrektor Jan Bieńkowski z Jaciążka, pow. Maków Mazowiecki.

Po bokach figury rzeźbionej w dębie są cztery płasko-rzeźby w drzewie lipowym przedstawiające świętą, jak tuli dziecko, karmi ubogiego, rozmawia z dwiema córkami, jako zakonnica bawi się z dziećmi.

Napis na ołtarzu: „W roku życia 1960”, a z drugiej strony: „Aby mieli życie”.

Chrzestni przy wpisywaniu się do Złotej Księgi otrzymali fotografię ołtarza z napisem: Pamiątka poświęcenia ołtarza św. Elżbiety w Wierzchowie w 1960 r. pod hasłem — pielęgnowania życia i poszanowania małżeństwa.

7) Wakacyjne kursy katechetyczne dla świeckich nauczycieli religii.

W okresie wakacyjnym br. odbyły się następujące kursy katechetyczne dla świeckich nauczycieli religii:

1. Słupsk: 6. VII. — 16. VII. 1960 r. Kurs został poprzedzony dniami skupienia. Przeprowadził je ks. Wiktor Panecki. Kurs prowadził ks. J. Ferensowicz, dyr. W.N.K. i p. mgr A. Gościmska. Wykłady odbyły się z dogmatyki, etyki, Pisma św., liturgiki, katechetyki i psychologii.
2. Rokitno: 18. VII. — 29. VII. 1960 r.
3. Rokitno: 1. VIII. — 11. VIII. 1960 r. Program kursów w Rokitnie jak w Słupsku. Dni skupienia — ks. Józef Ferensowicz.

8) Poświęcenie stacji Drogi Krzyżowej w Nowogardzie.

Dnia 2. VII. 1960 r. w kościele parafialnym w Nowogardzie odbyło się poświęcenie stacji Drogi Krzyżowej. Dokonał tego ks. prałat dr. Józef Michalski, oficjał Sądu Duchownego w Gorzowie.

9) Poświęcenie Drogi Krzyżowej w Krzyżu.

Ks. dr Kmiecinski, prob. parafii w Krzyżu dnia 29. VII. br. dokonał poświęcenia Drogi Krzyżowej w kościele parafialnym w Krzyżu i w kościele św. Antoniego w Krzyżu.

10) Kalendarzyk misji.

Rusinowo od 7. VI. — 10. VI. 1960 r. — OO. Redemptoryści z Wrocławia.

Rzepin od 19. VI. — 29. VI. 1960 r. — Ks. Salezianie.

Uniechów od 3. VII. — 10. VII. 1960 r. — Ks. Misjonarze św. Rodziny.

Parsędzko od 11. VI. — 19. VI. 1960 r. — OO. Redemptoryści ze Szczecinka.

Witnica Chojeńska od 18. VI. — 26. VI. 1960 r. — Ks. Werbiści.

Świdwin od 22. VI. — 26. VI. 1960 r. — OO. Redemptoryści ze Szczecinka.

Chrzastowo od 25. VI. — 5. VII. 1960 r. — OO. Redemptoryści ze Szczecinka.

Czarne od 27. VIII. — 4. IX. 1960 r. — OO. Redemptoryści z Wrocławia.

Słupsk od 3. IX. — 18. IX. 1960 r. — OO. Redemptoryści z Warszawy i Szczecinka.

Koczała od 3. IX. — 10. IX. 1960 r. — OO. Redemptoryści ze Szczecinka.

Kłodawa od 1. IX. — 9. X. 1960 r. — OO. Oblaci z Poznania.

Lipki Wielkie od 3. IX. — 11. IX. 1960 r. — OO. Oblaci z Poznania. .

Brzezie od 10. IX. — 18. IX. 1960 r. — OO. Redemptoryści ze Szczecinka.

Bojadła od 25. IX. — 2. X. 1960 r. — OO. Oblaci z Poznania.

11) Świecenia kapłańskie w Gorzowie.

W kościele św. Krzyża w Gorzowie otrzymali dnia 19. VI. 1960 r. z rąk J. E. Ks. Bpa Dr Wilhelma Pluty święcenia kapłańskie następujący diakoni:

1. Józef Cisowski,
2. Edward Fafara,
3. Jan Szczepańczyk.

12. Poświęcenie tabernakulum w Lipkach Wielkich.

Dnia 4 września br. przeżywała parafia Lipki Wielkie niecodzienną uroczystość. Dzięki zapobiegliwości miejscowego Proboszcza i ofiarności wiernych do kościoła parafialnego w Lipkach zostało sprawione pięknie wykonane pancerne tabernakulum.

Aktu poświęcenia tabernakulum dokonał Ks. Dr W. Sygnatowicz Wikariusz Generalny, który następnie wygłosił okolicznościowe przemówienie i odprawił uroczystą Mszę św.

Tegoż samego dnia w porze popołudniowej zostało poświęcone tabernakulum pancerne w odnowionym kościele filialnym w Goszczanówku.

Za zezwoleniem Władzy Duchownej

Wydaje Kuria Biskupia w Gorzowie Wlkp.

Druk: Gorzowska Drukarnia Akcydensowa w Gorzowie Wlkp.

Zam. 1530/8/61 11. 1960 r. — F-5

— Nakład 1200